

Please to meet you

Reisverslag Letland
Juni 2005
KNNV reis

Inhoud:

	pagina
1 Beschrijving natuurgebieden	2
2 Dagverslagen	4
3 Overpeinzingen Letland	15
4 Vogelsoorten	16
5 Toelichting op planten – libellenlijst	20
6 Planten	22
7 Libellen	32
8 Zoogdieren	33
9 Amfibieën/reptielen	33
10 Dagvlinders/nachtvlinders	34
11 Deelnemers	35

1 Beschrijving natuurgebieden.

(zie ook toelichting planten - en libellenlijst)

Gauja

Het nationale park Gauja is het enige door ons bezochte gebied uit het hoger gelegen midden gebergte van Letland. De geologische oorsprong ligt 380 miljoen jaar terug maar de laatste grote veranderingen stammen uit de laatste ijstijd van ongeveer 12.000 jaar geleden. Door het afsmelten van de ijsgletschers is toen het oerdal van de rivier de Gauja gevormd. De Gauja rivier met de vele nevendalen, rotswanden, stijloevers, grotten, zand - en kalksteenrotsen, beekbegeleidende bossen en graslanden vormen de hart van het natuurgebied. Al in de 19^e eeuw was het gebied een geliefd oord voor toeristen. Botanisch en faunistisch heeft het natuurpark veel te bieden. Met name de zijrivieren met bijbehorende dalen (Amata, Kumada) zijn nog in een zeer oorspronkelijke staat. Allerlei natuurlijke processen vinden hier nog plaats. Stijloevers, doorbraken door rotsformaties, broekbossen, natte laagten en hoger gelegen gemengde bossen zijn op korte afstand van elkaar aanwezig. De oevers met de beekbegeleidende bossen zijn zeer rijk plantensoorten.

Ongeveer 4% van het nationale park bestaat uit strikt reservaat en is niet vrij toegankelijk.

In het natuurpark bevindt zich een safaripark waar verschillende inheemse dieren te zien zijn.

Het dal van de Gauja rivier staat al vanaf 1957 onder bescherming. Het nationale park is in 1973 opgericht en beslaat nu 91.000 ha. natuur - en cultuurgronden.

Kemeri

Sinds 1999 behoren hoogvenen, meren, rivierdalen, zwavelbronnen, binnenland duinen, stranden en jongere duinen tot het nationale park Kemeri. Door de geomorfologische ontstaansgeschiedenis en de geologische opbouw komen op een relatief klein oppervlak veel verschillende ecosystemen voor. Dit heeft een grote biologische rijkdom tot gevolg gehad. In Kemeri komt ¼ van het totale aantal Letse rode lijst plantensoorten voor. Het kerngebied van het nationale park bestaat uit het Kemeru hoogveen. Dit is van oorsprong een lagune overblijfsel uit de Baltische ijstijd (12.000 jaar geleden) en is een van de grootste hoogvenen van Letland. Zowel voor planten als voor vogels is het een belangrijk reservaat van Letland. Naast het hoogveen zijn een aantal meren belangrijke onderdelen van het nationale park. Het Kaniera meer heeft bescherming vanuit de Conventie van Ramsar. Het nationale park Kemeri is in 1997 opgericht en beslaat uit 3 beschermde natuurgebieden met daaromheen vele cultuurgronden. De totale oppervlakte beslaat nu 38.000 ha. grondgebied.

Engures

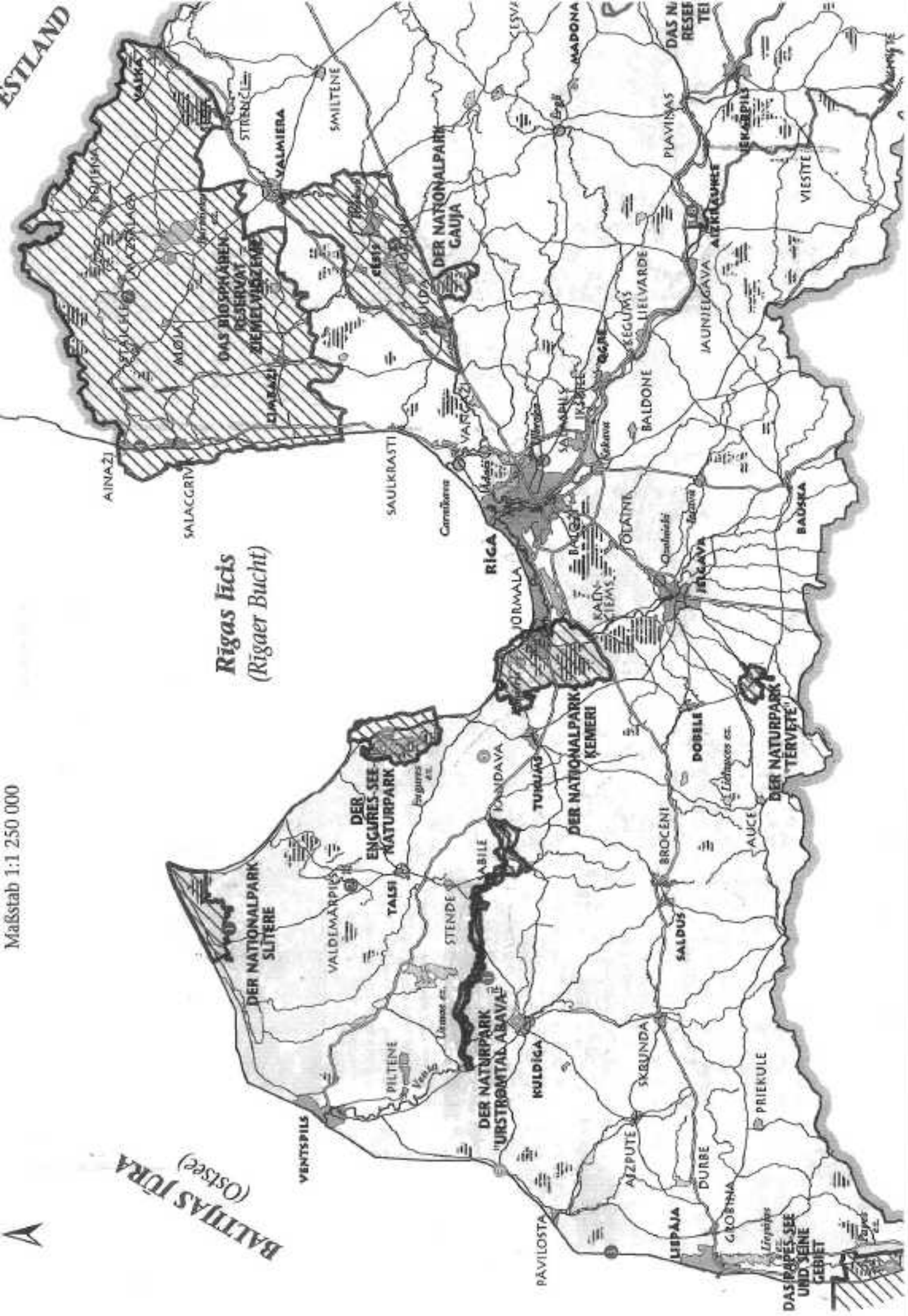
Aan de Golf van Riga ligt het natuurpark Engure. Het bestaat uit Lake Engures en de omliggende graslanden, bossen en het aanliggende deel van de Golf van Riga. Ook hier vind de oorsprong van het meer zich in een na de ijstijd afgesloten lagune van de zee. Belangrijke elementen in het natuurpark zijn het meer, oevers, schrale graslanden, moerasbossen, zoute graslanden en de zee tot een diepte van 10 m. zelf. Met name voor broedvogels, trekvogels en diverse plantensoorten die aan de genoemde biotopen gebonden zijn is het natuurpark van groot belang. Ongeveer 800 plantensoorten zijn bekend uit het natuurpark. De grote verscheidenheid aan orchideeën is kenmerkend voor delen van het gebied. Voor omithologisch onderzoek is een drijvend onderzoeksstation gebouwd.

Een deel van de westoever wordt met Konikpaarden en runderen beheerd. Rondom het meer zijn een aantal observatietorens voor vogels ingericht.

Het park is in 1998 opgericht en bestaat nu uit 18.000 ha. Delen van het natuurpark hebben echter al langer een beschermde status.

Slitere

Dit nationale park bevindt zich in het uiterste noorden van het landsdeel Kurzeme en bestaat uit landinwaarts gelegen duinenrijen met vochtige laagten daartussen. Ontstaan zijn ze na de laatste ijstijd door de voortdurende werking van wind en zee (aanwas/afslag). De bijzondere omstandigheden die deze biotopen gevormd hebben zijn nog steeds gaande en hebben zeer vormenrijke ecosystemen laten ontstaan. We kunnen hier allerlei hoogvenen, smalle meren, kilometerslange oude, droge duinenrijen, diverse natuurlijke bossen en steile afslagduinen aantreffen. Het nationale park omvat zowel gemengde bossen van de gematigde klimaatszone als ook toendra en taiga elementen. Deze combinatie geeft een zeer rijke flora en fauna samenstelling. Met name langs de kust vinden nog voortdurend bodemkundige processen van aanwas en afslag plaats. Tot 50 m. hoge duinkliffen met natuurlijke bosbegroeiingen verdwijnen in zee en groeien weer aan.

Maßstab 1:1 250 000

Rīgas līcis
(Rīgaer Bucht)

BALTIJAS JŪRA
(Ostsee)

Amata rivier

oversteek Kumada

hoogveen Kemerl

hoogveen Kemerl

In het zuidelijk deel van het nationale park bevindt zich een bosreservaat wat wel bekend staat als "Northern Rainforest". Dit natuurlijke bosreservaat heeft al vele honderden jaren een natuurlijke ontwikkeling ondergaan en de invloed van de mens beperkt zich tot begeleide excursies. Naast natuurlijk bos bestaat het reservaat ook uit een hoogveengebied. Beiden zijn zeer soortenrijk op het gebied van flora en fauna.

De Kolka landengte is een belangrijk observatiepunt voor trekvogels in het voorjaar. Vanaf midden april komen ongeveer 150.000 vogels op hun tocht naar het noorden hierlangs.

Abava

Het natuurpark "Oerstroomdal Abava" bestaat uit de rivier de Abava met de omliggende graslanden en bossen. Van oorsprong is het door het smeltwater van gletsjers uit de laatste ijstijd gevormd. Het landschap is zeer geaccidenteerd en wordt wel het Zwitserland van Kurzeme genoemd. Belangrijke elementen in het natuurpark zijn de rivier, schrale graslanden, loofbossen, zandsteenrotsen, holen, bronnen, watervallen, steile oevers en geologische monumenten.

De nog steeds uitgevoerde traditionele landbouw heeft weinig negatieve invloed gehad op de natuurlijke rijkdom van het gebied. De rijkdom aan gras- en zegge soorten is enorm en behoort tot een van de rijkste van het land. Meer dan 30 plantensoorten van de Letse rode lijst komen hier voor. Ook heden ten dage zijn veel agrariërs in de Abava vallei actief in de biologische landbouw en het ecotoerisme. Dit komt het behoud van biodiversiteit en landschapswaarden ten goede.

In 1999 is het park opgericht en beslaat nu 15.000 ha.

Pape Lake

Lake Pape is een relict van een lagune, dat vroeger in verbinding met de Oostzee stond. Het meer bestaat voor het grootste deel uit rietlanden die zich langzaam verder uitbreiden. Slechts 800 m. scheidt het meer van de Oostzee. Het lichtzoute water van het meer heeft een bijzondere vegetatie met meerdere zeldzame plantensoorten. Tot het beschermde natuurgebied behoren naast het meer ook het Nidas hoogveen, de duinenrij en een kiezelstrand bij Nida.

Het Pape meer is een belangrijk gebied voor allerlei broedende en doortrekkende watervogels. In het reservaat zijn meer dan 270 vogelsoorten waargenomen. Het waterdeel heeft een oppervlakte van 3.800 ha. en valt onder de Ramsar Conventie (geheel natuurgebied is 6.000 ha.). Sinds 1966 is er een Ornithologisch Onderzoekstation gevestigd. In het bezoekerscentrum is veel informatie aanwezig over het natuurgebied en op meerdere plaatsen staan vogelobservatietorens.

Om het dichtgroeien van het meer te voorkomen worden aan de oostoever Konikpaarden en wisenten ingezet. De dieren hebben zich goed aangepast aan de natuurlijke omstandigheden en de groep breidt zich op natuurlijke wijze uit.

2 Dagverslagen.

11 juni 2005 Vertrek

Eindelijk is het zover. Een lange voorbereiding voor de Letlandreis heeft de spanning doen oplopen als het moment dan eindelijk daar is.

De afspraak was om 7.30 uur te verzamelen in de vertrekhal van Schiphol. Het vertrek stond gepland voor 10 uur maar ja je moet er op tijd zijn. Zoals vaker gebleken is, is het ook nu weer zo dat wie het verste weg woont het eerst aanwezig is. Het tegenovergestelde dus ook. Om 8 uur misten we nog een deelnemer uit Amsterdam. Maar eindelijk om kwart over 8 de hele groep compleet.

Voor de een een weerzien van oude reisgenoten voor anderen een eerste kennismaking met de rest van de groep. Iedereen had er enorm veel zin in en we waren licht gespannen voor de dingen die we in Letland zouden gaan zien.

Onderweg werden we getrakteerd op een aangename verrassing; Suus was vandaag jarig en trakteerde in het vliegtuig op stroopwafels. Dit bracht de stemming er gelijk goed in en er werden al de eerste reisgroepjes gevormd.

We vlogen met half bewolkt weer en af en toe konden we de aarde onder ons voorbij zien schieten. Gediscussieerd werd er over de vraag of dat eiland onder ons nu Ameland of Sylt was. Prachtig was de kust van Zweden te zien. In eerste instantie had niemand verwacht dat de kortste weg van Schiphol naar Riga over Zuid Zweden gaat maar nu bestudering van een kaart was het wel degelijk zo. Aangekomen in Riga stond onze Letse gids Artis Gustovski ons al op te wachten en werden we voor het eerst verwend met zijn uitspraak "Special for You".

In twee busjes werden we naar onze hotels "Multilux en Radi un Draugi" gebracht. Helaas, door de grootte van de groep, was het niet mogelijk om gezamenlijk in 1 hotel te overnachten. Zeker in het begin van een reis, wanneer de groep nog een beetje aan elkaar moet wennen, niet ideaal. Iets om te onthouden voor een volgende keer!

Het was onderhand in de middag geworden en iedereen had de rest van de dag vrijaf om de stad Riga te verkennen. Verdeeld in groepjes hebben we de stad veroverd. De eerste souvenirs in de vorm van barnsteen sierraden, ansichtkaarten, fotoboeken, etc. vonden al hun weg naar hun nieuwe Nederlandse eigenaars.

De stad komt zeer indrukwekkend op me over. Veel oude gebouwen die deels mooi zijn gerestaureerd. Allerlei bouwstijlen zijn te onderscheiden en pleinen worden door mooie parken afgewisseld. Mede door het mooie weer zijn er vele Letten op straat te vinden, overal groepjes met elkaar te kletsen en te flaneren. Na vele jaren van onderdrukking door de Russen komen de Letten relaxed over. Ze zijn ook trots op hun cultuur en tradities en koesteren hun nieuw verworven vrijheden. Na de gezamenlijke lunch in "Radi un Draugi" met een aantal reisgenoten een avondwandeling gemaakt en voorzichtig deelgenomen aan het nachtleven in Riga. De Letten blijken uitstekende bierbrouwers te zijn. Ook het nationale drankje "Riga Balsum" wordt door ons aan een test onderworpen.

Een aantal reisgenoten krijgt al het gevoel we willen de natuur in maar dat staat pas over 2 dagen op het programma, dus nog even geduld. Morgen onder begeleiding de stad bekijken en als afsluiting een bezoek aan de opera. We zijn benieuwd.

Bert Dijkstra

12 juni 2005 in Riga.

Na gisteren te zijn aangekomen gaan we vandaag: zondag na even uitslapen Riga in. Op zondag is de stad rustig, veel mensen zijn naar buiten. Zij die zijn gebleven trekken naar het park of naar de speedboot races die vandaag zijn. Hoewel alle hotels in de stad vol zitten vanwege het jaarlijkse zangfestival (Letland noemt zich: het land dat zingt) is dat in de straten niet te merken.

We worden rondgeleid door een gids, historica en zangeres. Ze leidt ons door het oude Riga, met een accent op de Nederlandse (Hanze-) geschiedenis en op Jugendstil. Op deze manier komen we in veel steegjes en achterafstraatjes die we anders zouden hebben gemist. Er zijn pakhuizen van eeuwen oud.

Uit alles blijkt de voorliefde van de Letten (ofwel Latvians): muziek. Zo is er hier het eerste concertgebouw waar de muzikanten tijdens de opera's lager zaten dan het toneel. Hier liet Wagner zijn muziek uitvoeren. Veel beroemde componisten schijnen in Letland te zijn geweest. Ook de revolutie in 1992 waarbij Letland van de overheersing van Rusland werd bevrijd, wordt de "singing revolution" genoemd. Op iedere feestdag trokken de Letten zingend rondom hun vrijheidsbeeld (in de

30er jaren waren ze al eens eerder een korte periode zelfstandig) en ontleenden daar kracht aan om door te gaan met hun vrijheidsstrijd.

Tijdens onze tocht door de mooie oude binnenstad van ruim 2 ½ uur nemen sommigen van ons de gelegenheid te baat om barnsteen (AMBER) sieraadjes te kopen in winkels of op de markt. De prijzen liggen hier ogenschijnlijk bespottelijk laag. Maar de LAT is 1 euro 60 ongeveer, dus het lijkt goedkoper dan het is.

De barnsteen handel is net als de taxihandel volledig in handen van de Russische Letten. Onze gids bestelde taxi en bus ook in het Russisch. Gek, net alsof je in Amsterdam in het Fries een taxi moet bestellen. Ook in ons eerste hotel was het personeel Russisch, ze vormen ongeveer 30-40% van de bevolking, nadat eerst veel russen terug zijn gegaan naar Rusland.

Op twee tijdstippen zijn ongeveer 100.000 Letten weggevoerd naar Siberië, toch zou er volgens onze gids geen openlijke vijandigheid zijn tussen de twee bevolkingsgroepen. De russen mogen bijv. in hun eigen taal lesgeven op hun scholen.

De gids wees ons de verschillende gildenhuisen aan, waarbij in de 1^e zelfstandige republiek het machtige Duitse gilde (eerdere overheersers) weigerde Letse en Russische kooplui toe te laten. Als antwoord hierop bouwden zij hun eigen gildenhuis pal tegenover dit gebouw en plaatsten op het dat een koperen beeld van een kat, die met zijn opgeheven staart naar het Duitse gildenhuis gekoerd stond. De kat is er nog steeds, maar staat nu omgedraaid.

's Middags ging een aantal mensen met onze enthousiaste en vrolijke Letse gids Artis Gustovski (die de hele reis bij ons bleef) naar het openluchtmuseum even buiten Riga. Zeer de moeite waard al duurde het bezoek wat te kort. De anderen hadden nog niet genoeg Jugendstil gezien en gingen onder leiding van Bert op stap.

Na een luxe maaltijd (de lunch was ook al goed) op naar het prachtige antieke operagebouw voor een opera (in het Russisch, maar wel met vertaling in het Lets en Engels op een scherm) van Tsjaikovski. Een melodrama met komische intermezzo's dat schitterend gezongen werd. In de pauze kon je champagne kopen met kleine hapjes, maar fris is er ook.

Na de pauze verdwaalden wij: alle 3 verdiepingen blijken hun geheel eigen trappenhuis te hebben, zodat het plebs (wij) uit de nok gescheiden kan worden van de elite en semi-elite.

Op de terugweg was het natuurlijk nog licht in dit jaargetijde, overal waren nog bloemenverkopers (de Letten houden erg van bloemen). Moe maar voldaan terug naar het hotel, ongelooflijk dat we hier nog pas 2 dagen zijn.

Bernadette Lutjenhuis

13 juni 2005 Riga - Gauja

Eindelijk op pad, de natuur in waar we voor gekomen zijn. 's Ochtends met de bus van Riga naar Gauja Nationalpark. De tocht duurt ongeveer 1 ½ uur en we zijn erg gespannen op wat er komen gaat. Voordat we bij het park zijn stapt onze gids Valdis Pilats (staatsbosbeheer van Letland) in en vertelt ons iets over het gebied wat we vandaag gaan bezoeken.

Bij het uitstappen, nog voor we bij het reservaat zijn, komen we al vele mooie plantensoorten tegen. Iedereen gaat door de knieën en van enige orde in de groep is al snel geen sprake meer. Maar dit blijkt nog maar het begin te zijn. Na een steile afdaling van de oeverwal naar de rivieroever komen we dicht bij de rivier de Amata aan. De gehele oever is omzoomd door bos met een prachtige ondergroei en al wandelend komen we vele mooie planten tegen. Om even een paar te noemen: vogelnestje, wilde averuit, mansoor, leverbloempje, bleke schubwortel en vele zeggesoorten. De eerste vondst van schubwortel geeft voldoende stof voor discussie. Er wordt getwijfeld aan stofzaad maar na rijp beraad blijkt toch iedereen wel overtuigd van dat het bleke schubwortel is. De groep is al snel een lang gerekt lint van 2 km. lengte.

Halverwege de tocht komen we weer bijeen. Om onze weg te kunnen vervolgen moeten we de rivier kruisen. Blootsvoets, stapje voor stapje en geholpen door de gids gaat iedereen naar de overkant. Niet voor iedereen loopt het goed af. Door de sterke stroming en de scherpe stenen op de bodem wordt een van mijn reisgenoten omver getrokken en krijgt een nat pak. Alles loopt gelukkig goed af en op de andere oever kunnen we ons drogen. Na de picknick vervolgen we onze route langs de rivier de Kumada, beiden zijn zijrivieren van de Gauja. De beide rivieren kenmerken zich door een grote mate van natuurlijke rviersystemen. Overal zie je natuurlijke oevers met steile afslagoevers, ondiepe poelen en bomen die door de rivier zijn ontworteld en meegenomen.

Langs de oevers ook op veel plaatsen sporen van bevers. Dammen en afgeknaagde bomen zijn overal te vinden. De plantenrijkdom blijft opvallen. Als dit tekenend voor de Letlandreis zal zijn dan hebben we nog wat te goeden.

Aan het eind van de middag komen we weer in de bewoonde wereld, waar de bus ons staat op te wachten. Met de bus naar het nieuwe hotel Lacu Miga, wat berenhotel betekend. Een mooi terras met prachtig uitzicht is een goede locatie, om genietend van een heerlijk glas Lets bier, de belevenissen van deze dag nog eens de revue te laten passeren.

Een deel van de groep gaat 's avonds naar de nabij gelegen Gauja rivier om bevers te gaan kijken. Volgens Valdis is de omgeving van het hotel een goede locatie om ze te zien. Bij terugkomst blijkt dat ze inderdaad gezien zijn. Morgen gaan we met z'n allen kijken.

Wiel Bonten

14 juni 2005 Gauja

Weer naar Gauja National park. Ook vandaag zeer mooi weer. 's Morgens naar het safaripark waar uitsluitend Letlandse fauna is opgenomen. In Letland kijkt men natuurlijk niet op een ha. De verblijven zijn opgenomen in een bos, dat een niet zeer interessante ondergroei heeft. De hele route was een redelijk lange wandeling. Mijn indruk is dat de meeste deelnemers het "dierentuin" bezoek liever geruild hadden voor beestjes en plantjes zoeken in een wat levendiger terrein.

Ondertussen werden nog verschillende vogels gehoord, met als hoogtepunt misschien de grote bonte specht met uit de nestopening kijkend jong.

Na de lunch werd nog een korte wandeling gemaakt langs het "plantenpad" waar een aantal planten met bordjes, waarop afbeelding en naam aangegeven waren. Maar daar tussendoor stonden ook niet genoemde, interessante planten. In de steile aardwand aan de rivier een flinke oeverwalwolkolonie.

Daarna gingen we 's middags naar Selice. De 2e of 3e stad van het land. Voor de ontwikkeling van Riga was het korte tijd min of meer de hoofdstad. Nu is de bevolking alleen afnemend.

Een bijzonder snel pratende, maar goed verstaanbare, gids leidde ons rond. Ook in deze stad een vrijheidsbeeld, oorspronkelijk opgericht na de 1e wereldoorlog, door de Russen opgeblazen en vervangen door een beeld van Lenin. "Lenin" is na de bevrijding verwijderd en ligt nu bij het kasteel in een open kist. Er is nu een nieuwe bevrijdingsnaald; kopie van de oude.

Ook hier zijn 2 x grote aantallen Letten naar Siberië afgevoerd. Het wordt juist deze dag herdacht met Letse vlaggen met zwarte rouwwimpels. Opvallend is hoe sterk de herinnering aan de Russische - communistische onderdrukking overal leeft en men de herkregeen vrijheid waardeert en koestert.

Overigens in deze stad, net als in Riga, herinneringen aan Hollandse kooplieden.

's Avonds in de schemering naar de rivier om bevers te zien. Wat inderdaad goed lukte. We zagen ze zowel zwemmend als op de kant knagend aan planten. Ondertussen zang van koperwieken en overvliegende grote zaagbekken en brilduikers.

Jo Hofman

15 juni 2005 Kemerī

Alweer een ontbijt buiten op het terras, onder een strakblauwe hemel, een temperatuur van 20°C en onder toezien oog van vele beren. Na het ontbijt vertrekt de bus om 9.00 uur richting Līgatne via de A2.

We krijgen een folder waarop de welriekende nachtorchis staat afgebeeld; dit blijkt het nationale symbool te zijn van de natuurbeschermingsorganisatie in Letland. Artis: Kemerī bezit 25% van de endemische plantensoorten. Het is bekend om zijn moerassen met de vele trekvogels.

Letland heeft ieder jaar gegarandeerd 2 maanden vorst in januari en februari. Dan wordt er geschaatst en geskied. De slalombaan waar ze erg trots op zijn is slechts 400 meter lang. Er wordt buiten Sigulda een modern gebouw neergezet want daar komen de komende winter de wereldkampioenschappen bobsleeën.

Onderweg zien we veel naaldhoutbossen en weiden met Wollegras. We nemen de afslag Ulbroka en passeren grote hoge flats in de buitenwijken. Er is veel drukte op de weg. We rijden over de Daugava, de rivier waar ook de Vikingen het land binnenkwamen.

De tocht voert door de buitenwijken van Riga, waar we in een enorm groot winkelcentrum "Spice" even pauzeren voor een sanitaire stop en om snel nog wat geld en postzegels te kunnen halen.

Om 11.15 uur vertrekt de bus weer, het is inmiddels 25°C geworden. Gelukkig brengen de dakluiken in de bus wat frisse wind naar binnen.

Artis leert ons de eerste Letse woordjes: pils = kasteel, Wentpils = kasteel aan de Wenta, jur = zee, mala = site, jurmala = seasite.

Om 12 uur stapt de gids "Janus" in. Vanaf A10 naar het zuiden rijden we op de randweg van het Kemeru Nationaal park. Gletsjers zorgden hier tijdens hun terugtrek voor een landschap van 50 km² met duinachtige ruggen en veel vennen en moerassen. De zee was vroeger met deze meertjes verbonden. Er is een poging gedaan om de verbinding met het grote meer Kanieris te graven, maar die poging is in 1964 gestopt toen men merkte dat de meertjes in het park begonnen leeg te stromen door deze ingreep.

Bij voortzetting van onze tocht kronkelt er een slang voor de autobus langs.

Bij een volgend uitstappunt horen we allemaal heel duidelijk de "crex crex". Janus vertelt dat er hier wel 30 paar Kwartelkoningen leven.

Dit is een broedplaats voor Kraanvogels. Het is eigenlijk een bos in het water, veel Zwarte populier. We staan op een open plek bij een soort uitkijkbult om een kwartiertje te luisteren en te kijken naar de vogels: Grauwe klauwier, Bosruiter, Krekelzanger, Wielewaal, Noorse nachtegaal, Bosrietzanger, Paapje en Schreeuwarend. Er vliegen heel wat soorten libellen: Gewone vuurjuffer, Viervlek, Platbuik, Weidebeekjuffer en diverse blauwtjes.

Janus: heel vroeger was dit hier alles een moeras. Maar in de Romeinse tijd werd het gebied ontwaterd en in cultuur gebracht. Momenteel is men bezig de kanalen weg te halen en de oude rivierloop terug te laten komen. Het gaat langzaam want het kost veel geld. Lichte begrazing wordt nu toegestaan om het gebied open te houden. In dit gebied komt de Wolf en Eland voor.

Opvallend is de prachtige uitbundige bloei van het Fluitenkruid, veel intenser dan in Nederland. Tegen 14.00 uur vertrekken we naar het knuppelpad door het moeras. Rondom dit gebied zijn de terreinen nog in handen van een particuliere agrariër. Met hem is een voorlopige beheersmaatregel afgesproken, met het plan om na 2 jaar te kijken of deze man wil overgaan tot natuurbeheer. Er graast nu de Latvian Brown, de "nationale koe". Het is een prachtig knuppelpad en alle doorkijkjes zijn fotogeniek. Er vliegen heel veel libellen (o.a. Zwarte heidelibel) en heel veel Zilveren maantjes. Opvallende begroeiing van moerasrozemarijn, een heerlijk rulkend dwergheestertje. Ook zien we Veenbes, Lavendelheide, Wollegras, Blaasjeskruid, drie soorten Zonnedauw en bloeiend Veenmos! De vogelaars komen ook aan hun trekken door het zien van een fraaie Klapekster, Regenwulp, Bosruiter met 2 pulletjes, Boompieper en... zelf hoor ik duidelijk enkele malen Kraanvogels roepen achter de bosrand in de verte.

We nemen afscheid van onze gids en vertrekken naar ons volgende logeeradres.

Op de terugweg langs de A 10 zien we grote rode plekken in de bermen en op de akkers. Het blijken duizenden bloeiende Pekanjers te zijn. Gaandeweg wordt het landschap steeds heuvelachtiger. We komen nu duidelijk in een ander gebied. Bij de stad Talsi gaan we richting noorden naar de badplaats Roja. Onderweg zien we steeds meer ooievaarsnesten op de telegraafpalen langs de weg. Ook veel roofvogels maken gebruik van deze uitkijkposten (Buizerd, Bruine Kiekendief).

Enkele oneindig grote akkers doen nog denken aan het landbouwregime uit de Russische tijd. Ook de restanten van de enorme betonnen bedrijven, silo's en kuilopslagplaatsen laten zien hoe zo'n kolchoze eruit moet hebben gezien. Nu staat alles geruïneerd, werkeloos, te wachten op afbraak. 's Avonds dineren we in Roja, enkelen zijn zo dapper om na het eten even het zeewater in te duiken. Het strand is overigens heel apart, er komen veel leuke plantjes voor. Duidelijk is dat het geen zout zeewater is.

Ina Marbus

16 juni 2005 Roja

Tijdens het ontbijt in de veelhoekige ruimte van ons hotel in Roja krijg ik het verzoek om voor vandaag een sfeerverslag te maken.

Wat staat ons nu te wachten! "Willen jullie de nummers van jullie paspoorten inleveren?! Douane hier? Is er iets aan te geven? Nee niets, Wat dan wel? Special for You!

Roja is een typisch Lets vissersdorpje. Een kleine vloot, blauw geschilderde vissersboten ligt keurig afgemeerd met de kop naar buiten. Maar als je ze wilt fotograferen zijn ze weg.

Nu de bus in en op weg naar Engures National Park.

Flarden van gesprekken: - seringen bloeien - fluitenkruid - discussie – groene specht of toch grijskopspecht - schreeuwarend, lijkt een bestje op - - - -.

Lake Engures was zo'n 10.000 jaar geleden een zeearm. Nadat het van de zee gescheiden was, werd het een meer dat later werd drooggelegd; en de natuur kon haar gang gaan.

Nadat de zandstorm van de trekkers met voorraadtank is opgetrokken, betreden we het orchideeënpad. Het is volop genieten langs dit smalle, uitgezette paadje. Keverorchis, kleine keverorchis, gevlekte en de Baltische variëteit, vliegenorchis, en kijk eens aan een enkelbloemig

wintergroen! en alleen op die ene plek. Later nestorchis. Eerbetoon voor een jong gesneuveld vogeltje. Het orchideeënpad eindigt bij de bosrand langs het meer.
Nu naar de vogelhut. Lunchpakketjes!. Konikpaarden, uit Nederland met 10 paarden begonnen en nu een hele kudde met veulens, beweegt zich naar de oever van het meer.
Terug naar Roja. We zijn uitgenodigd voor een traditionele vismaaltijd. Moeten we die vis eerst nog vangen? De zee op met oude houten sloepen. Ooch van daar die paspoortnummers.
Eerst een neutje om ons moed in te drinken: "Fishermen's tradition".
Zwemvesten aan; morse alfabet (alleen ...---...) is belangrijk en oefenen op de fluitjes.
Daarna inschepen. Geen netten, geen pijl en boog en met blote handen vang je ook al niets. Het begeleidende meeuwengezelschap had meer belangstelling voor de andere boot, waar ze ijverig werden genoteerd.
Weer veilig aan wal handen wassen, m.b.v. een opgehangen waterzak met kraantje. Fishermen's tradition". Gerookte vis, houtskoolvuur in een grote bak. De visjes aan een spies erboven. In een grote tent staan tafels gedekt maar eerst een welkomstlied. Kommen vissoep. Daarna de gerookte vis met de handen te eten. Erg lekker maar wat een berg hard gerookt vet en graten hou je over! Daarna moeten de vissers dansen, want anders worden ze dik. Er werd een parenkring gevormd en probeerden we oude vissersdans.
Nog meer hulp om de maaltijd te laten zakken: stenengooier! Mannen een zware steen; vrouwen een lichtere. Uiteindelijk een officiële prijsuitreiking. De nummers 1, 2 en 3 op een boomstobben ereschavot. Voor 1 een oorkonde en iets lekkers; voor 2 en 3 iets lekkers.
Daarna voldaan terug naar het hotel.

Jo en Ruud

17 juni 2005 Siltene

Na een ontbijt van spek en kaas komen we langzaam weer op gang.
We gaan vandaag naar Siltene National Park, het noordelijkste punt van Letland.
Wat me opviel bij het verlaten van mijn hotel in Roja, was het systematisch aangeharkte grindpad, wat al vroeg in de ochtend door een oud mannetje werd verzorgd!
We worden opgehaald door Elmars Peterhofs. Hij was 25 jaar directeur van dit park en hield zich hoofdzakelijk bezig met kustbescherming. Onderweg deelt hij een mooie overzichtelijke folder uit zodat we al een idee krijgen waar we naartoe gaan. De foto's die hierin staan heeft hij zelf gemaakt.
We rijden door een typisch zandduinenlandschap met rechte wegen. Het reservaat is niet toegankelijk, kamperen mag wel op bepaalde plaatsen. We stoppen nog om naar broedende wilde zwanen te kijken, maar al zoekend zien we geen zwanen maar wel een eland. Die liet zich goed zien en we konden er uitgebreid naar kijken en hij naar ons!
We stoppen nog om naar kraanvogels te kijken en daar horen we de roodmus en kwartelkoning en zien een sperwer met prooi. In het Nationale park aangekomen stoppen we volgens de folder bij nummer 6, Evazu. Het is een natuurlijk bos met 200 honderd jaar oude dennenbomen .
7000 duizend jaar geleden was dit gebied nog zee. Hij vertelt er nog meer over maar ik kan het niet goed volgen. Het ligt wel 15 meter hoog, dus we moeten klimmen.
Het uitzicht op zee is prachtig en aan het strand aangekomen zien we in zee zaagbekken met jongen en in het kwelwater dikkopjes van rugstreeppadden.
Er ligt ook veel "schuim" op het water. Dit is allemaal stuifmeel van dennenbomen, ook van Estland en Zweden, dit ligt er ongeveer een week en dat noemen ze hier "The sea is blooming". Als dit weg is begint voor hun de zomer en kunnen ze in zee gaan zwemmen.
Hierna rijden we door naar Kolka, een klein stadje met veel kleine houten huisjes en oude flats. Voor die flats liggen grote bergen hout voor de winter, dat zie je bij ons toch niet om flats heen liggen!
We wandelen naar Cape Kolka, dit is het noordelijkste punt van Kurzeme. Het ligt op de scheiding van de Baltische Zee en de Golf van Riga. De kust beweegt zich heen en weer, vorig jaar was het strand nog 50 meter verder in zee. 7 kilometer in zee zien we de vuurtoren, die lag vroeger ook aan het strand. We blijven even bij de punt kijken en Elmer vertelt dat er hier veel vogeltrek is in het voorjaar, meestal april – mei. Volgens hem doet het hier niet onder voor Falsterbo. In de Golf van Riga is volgens hem in de winter de grootste populatie ijseend. Erg leuk om te zien waren de zwaluwen aan het strand die zand aan het scheppen waren voor hun nestjes.
Weer verder, naar een parkeerplaats waar we lunchen tussen honderden kuiltjes van de mierenleeuw.
We wandelen door het dennenbos. Er staan heel oude dennenbomen meer dan honderd jaar oud. Het verhaal gaat dat er brand was, erosie begon, wind en duin kwam richting dennen. Je ziet nu alleen

vogelhut Engures

kust bij Siltene

Kolka

Abava rivier

nog de toppen van de dennen, de boom leeft nog wel. Dit kunnen we beter zien als we langs het strand wandelen.

We zien duinafslag van de storm afgelopen januari en oude stukken stammen van dennenbomen komen nu tevoorschijn! Dit is heel goed te zien. De stammen van deze bomen hebben misschien wel 100 jaar onder het zand gezeten en ze leven nog!

Er vliegt een wespendif over, de bandering is heel goed te zien en vliegt richting Estland.

We wandelen terug over het strand, het is hier prachtig. En behalve onze groep er niemand te zien.

Weer verder met de bus om broedende kraanvogels te zoeken in kleine moerasgebieden in het bos.

Helaas geen kraanvogels gezien, wel heel veel muggen! Dus weer smeren geblazen!

Alleen al van al die deetlucht zou je als kraanvogel de benen nemen! De kleine moerasjes waren

prachtig begroeid met bloeiend veenbes, kleine duinvallen die gevuld zijn met hoogveen.

Nu op weg naar Sliteres Baka of wel een rode vuurtoren. Onderweg stoppen we nog even bij een Lutherse kerk, en zien en horen nu de roodmus goed.

De vuurtoren is niet meer in gebruik maar wel als natuurmuseum en voor exposities. Tevens dient de toren als ingang naar een fantastisch restant oerbos, volgens onze gids het "noordelijk tropisch regenwoud" genoemd. We moesten langs een steile houten trap diep naar beneden waar we (behalve ook muggen) inderdaad in een botanische oase terecht kwamen. Veel orchideeën, allerlei bijzondere grasjes, zeer oude bomen, een notenkraker gezien en heel bijzonder Longenmos (*Lobaria pulmonaria*) gevonden. Dit groeide op een es. Dit is een indicatie voor de zuiverheid van de lucht hier. Een heel bijzondere sfeer daar in dat diepgelegen bos, je krijgt er een indruk hoe de natuur was in de oude tijd. Helaas konden we niet heel lang blijven, want we moesten door naar Sablè, naar hotel Imulas. Daar kwamen we terecht in twee hele mooie houten gebouwen, het lag heel mooi aan een riviertje. De tafels waren al gedekt en de bietsoupe stond al klaar! Daarna de gebruikelijke schnitzel en heel veel ijs toe!

Het zag er allemaal heel sfeervol uit en 's avonds kwamen we nog bij elkaar om de planten - en vogelgegevens door te nemen. Het was een heel interessante dag geweest met prachtige natuur.

Ella Francken

18 juni 2005 Abava

Dit is de achtste dag van onze vakantie en we zijn nu in het centrum van Kurzeme/ Koerland.

Na de nacht in het luxe hotel "Imulas" ziet het weer er alwéér goed uit voor een nieuwe excursiedag.

Volgens Artis, die het weerbericht in de gaten houdt, is er echter wel regen "beloofd". We zullen zien.

Het hotel ligt pal aan de rivier de Abava en deze locatie biedt meteen nieuwe indrukken zoals een krekeltzanger aan de overkant van het water en roodmussen, te horen vanuit het hotel. En onder het afdakje van de zijdeur zit een nest met jonge grauwe vliegenvangertjes.

Vanavond kunnen we van de sauna gebruik maken, maar daar is vooralsnog weinig belangstelling voor. Modris, onze chauffeur, is voor een dagje op familiebezoek in de buurt en heeft voor een vervanger gezorgd.

Het gebied rond de rivier is verklaard tot natuurpark en een eindje voor Sablè is een orchideeënpad uitgezet. Als we daar aankomen, maken we kennis met Ivars, onze Letse gids voor vandaag. Hij is botanicus en speciaal voor ons uit Riga gekomen. Hij weet "alles" van de hier voorkomende planten. Dit zal tot gevolg hebben dat de plantenlijst vandaag flink kan worden uitgebreid.

De Letten hebben voor de realisatie van dit project contact gelegd met de provincie Overijssel, de werkgever van Bert, onze reisleider. Wie schetst onze verbazing als we, bij het pad aangekomen, een informatiebord aantreffen met o.a. het logo van deze Nederlandse provincie! Een vruchtbare samenwerking, dunkt mij.

Het orchideeënpad ligt op een glooiende kalkhelling en we zien al wandelende een keur van interessante planten. Om een idee te krijgen noem ik van de orchideeën de Gallische orchis en het soldaatje. Verder wordt de helling ingekleurd door o.a. blauwe en witte akelei en bloedrode oelevaarsbek. De zon schijnt en dat betekent voor vandaag: veel vlinders. Wij herkennen de zilveren maan, in Nederland zeldzaam. Eenmaal thuis kunnen wij nog het bont zandoogje determineren van de gemaakte foto.

Na een schitterende wandeling gaan we picknicken bij de boer van wie het land is. Deze boer heeft brood gezien in het uitbaten van een speelplaats met picknickmogelijkheid zo dicht bij het orchideeënpad en verzorgt met zijn vrouw een fantastische maaltijd (met o.a. "berkenwater" als dorstflesser). Als extra vrolijke noot krijgen Ruud en Jo een taart aangeboden vanwege hun 40 jarig huwelijksfeest. Tevens krijgen zij een fles champagne, die meteen wordt aangebroken. Voor de

sportieven onder ons is er een eenpersoons kabelbaantje van zo'n 30 meter. De zwaartekracht brengt je me een sneltreinvaart naar beneden om te landen in een zandhoop.

Voor het middagprogramma rijden we een eindje verder om langs de Abava een bosweidewandeling te maken. We ploegen door het hoog opgeschoten fluitenkruid en komen op een weide met slangenlook en mooie vlinders als avondroodpijlstaart en Zwarte Apollonvlinder.

Omdat er eigenlijk geen echt pad is, keren we om en beproeven nog een ander stukje oever van de rivier. Hier zien sommigen van ons een visarend overvliegen.

Op de terugweg wordt een korte stop voor de synagoge in Sabile door een aantal mensen benut om een ijsje te kopen. Deze reisgenoten weten nog niet dat wij vanavond weer precies hetzelfde voorgerecht (koude rode bietensoep), hoofdgerecht (Schnitzel) en toetje (3 bollen ijs met aardbeien) zullen krijgen als gisteren!

Het gemeenschappelijke deel van deze dag wordt afgesloten met de viering van de 40-jarige bruiloft van Ruud en Jo: zij bieden ons champagne en hapjes aan. Een bijzonder einde van een geslaagde dag.

Ellen Kerkhof

19 juni 2005 Liepaja

Na het ontbijt met inmiddels vertrouwde ingrediënten als roerei en gebakken ham, pakken we met enige routine onze koffers. Het is tijd voor afscheid van dit hotel aan de Abava. Omdat we wachten op Artis die terugkomt van een feestavond in Riga hebben we tijd om uit te kijken naar de IJsvogel of het nest van de Grauwe Vlegenvanger te fotograferen op het deurscharnier.

Om 9.15 u. arriveert Artis in een blauwe VW Passat van het toeristenbureau en we vertrekken. De reis gaat via Sabile en Kuldīga naar Liepaja. Daar zullen we een stadstour maken met een gids.

Ondertussen heeft Artis ergens bij de zijweg naar zijn woonhuis (Lacetas bleek later) zijn wagen neergezet en is in de bus gestapt. We letten goed op wat er te zien is en noteren heel wat Ooievaars en Bulzerds. Even zien we een groepje Kraanvogels (ca.15) in het land staan. We horen dat het toenemend aantal Kranen problemen geeft in de landbouw.

Bij verkeersremmers bij het Aizpute vertelt Artis dat zij het over "Slapende politie" hebben. Ook nu weer blijkt de overeenkomst in taal tussen Nederland en Latvia. Over "schoorstenen" gesproken.... die noemen zij skorsteen.

In het centrum van Liepaja pikken we onze gids op van de plaatselijke VVV: Antra Sidla.

We maken een route langs de haven en door de oude binnenstad. We lopen een stukje havenkade waar veel vissersschepen liggen afgemeerd en staan voor de Gouden klok van amber in zandlopervorm, bijeengebracht door de inwoners.

Daarna rijdt de bus naar de naval port - de voormalige Russische kolonie rond de marinehaven. Er zijn woonblokken in rode steen uit de 30er jaren en grijze flats uit de na - oorlogse tijd. De opstelling is zodanig dat het de bewoners een thuis - gevoel moest geven. Bij hun "Heimfahrt" na de Letse onafhankelijkheid hebben de Russen alles van enige waarde gesloopt tot kozijnen aan toe en namen het mee naar Rusland. Het geheel maakt een bizarre indruk. Die wordt nog eens versterkt door het bezoek aan de St.Nikolaaskerk, gebouwd in 1900-1903. Compleet met bedelaars aan de poort en BMW's bij de entree.

Na deze rondrit krijgen we de lunch in de keldergewelven van kafé Ilze. Het menu vermeldt "waterpig" (Lets: ūdens cūka).

Om 14.15 uur vertrekken we weer uit Liepaja, zetten onze gids aan de stadsrand eruit en rijden verder richting het Papemeer. Een uur later zijn we bij Dabas Maja- het natuurhuis van het nationaal park.

We worden opgewacht door Ligita Laipeniece, een vrijwilligster die de oorspronkelijke gids vervangt.

Ze is hovenier en kijkt uit liefhebberij naar wilde planten. Na een introductie in het gebouw bij een maquette van het gebied maken we een trip langs het zuidelijke veendeel van het nationaal park. Het eerste stukje leggen we met de bus af. Ook al stappen we uit bij een soort openluchtmuseum, we besteden geen aandacht aan de bouwwerken en de gids loopt door. De groep is daardoor al gauw tot grote lengte uitgerekt. We passeren massaal bloeiende Vleugeltjesbloem, Viltganzerik, Roodbruine Wespenorchis en Welriekende Nachtorchis. Bij een vogelkijkpunt komt de groep langzaam weer bijeen. Helaas zijn nergens Korhoenders te ontdekken. De terugweg gaat deels langs de binnenkant van de zeereep. Dit levert nog leuke soorten op als Strandlathyrus en een soort geel Schildzaad (Al.gnellinū). De gevonden Gele morgenster is verwant aan een Schorseneer.

Ruim na zessen zijn we terug bij de bus en rijden naar de vogelkijkhut. Nog maar net zijn de eersten het plankier naar de hut afgelopen of Bert roept: "Zwarte ooievaar!" En inderdaad is op redelijke afstand deze vogel wegvliegend goed waarneembaar. In de luwte van het riet zijn allerlei libellen die

zich goed lenen voor een plaatje. Vanuit de vogelhut is een goed zicht op een stuk open water, maar veel vogels levert het niet op; Wilde eend, Krakeend en natuurlijk diverse Bruine kiekendieven. Ondertussen proberen we met de Noorse flora van onze gids de Gele morgenster op naam te brengen. Om kwart over 7 stappen we weer in de bus en nemen afscheid van de gids. Het is weer een stuk rijden in noordelijke richting om bij ons nieuwe hotel te komen: Chill Inn, ten noorden van Bernåti aan de binnenduinrand gelegen. Hier oogt alles duidelijk anders: de rangschikking van de kamers, de inrichting en zelfs het menu. Origineel en creatief. Ruim na 9 uur als we heerlijk gegeten hebben en de kamers ingericht zijn hebben enkelen nog even een wandelingetje naar het strand gemaakt. Voor Bert (2) en Hetty wordt dat zelfs een latertje

Jan Marbus

20 juni 2005 Pape

Voor vandaag staat behalve een wandeling ook een kanotocht op het programma in hetzelfde gebied als waar wij gisteren waren nl. Lake Pape in het uiterste Zuid Westen vlakbij de grens met Litouwen. Een paar gegevens van dit prachtige gebied met vele landschappen zoals een uitgestrekt ondiep meer, met daaromheen bossen, natte - en droge weilanden akkerlanden en duinen.

Het meer, een natuurlijke ondiepe kustlagune van 1205 ha met een lengte van 8.3 km en een variërende breedte tot 3,2 km ligt op 1m boven zeeniveau.

Omdat het gehele gebied tijdens de Russische periode niet toegankelijk was ook niet voor de bewoners, is het zeer goed bewaard gebleven .

Waar het nu om gaat is de bestaande zeer waardevolle natuur te beschermen en dat in goede overeenstemming met de inmiddels teruggekomen bewoners en hun economische, veelal agrarische belangen. Wij ontmoeten onze gids, Ints Mednis, bij het met hulp van het WNF gebouwde bezoekerscentrum, Dabas Maja.

Korte uitleg volgt bij het infobord. Uiteindelijk gaan op 3 leden na, allen in de knalgele Kajakkano's. Voor een kortere tocht volgens het programma, maar wel heen en terug varen, de wandeling vervalt. Een ieder genoot van het schitterende weer en bijzondere waarnemingen, bv. Visarend , Roerdomp en Grote Karekiet.

Ruud, Jo en ondergetekende gaan mee met Ints, het eerste stuk per auto met jonge hond, en kameraad, 3-4 km "hobbelen" tot het begin van onze wandeling. Al meteen ziet Ints, een enorm goed vogelkenner, een Citroenkwikstaart; kanoërs later beetje jaloers. Auto, kameraad en hond gaan terug en wij gaan lopen na goed en degelijk insmeren tegen de hordes muggen.

Als begin betreden wij het oeverbosgebied, met hier en daar enorme Linden, Iepen, Zomereiken, Berken, Lijsterbes en Hazelaar. Opvallend is de weelderige ondergroei met Fluitenkruid Dagkoekoeksbloem, een enkele brandnetel en grassen. Het "wandelpad" is nauwelijks te onderscheiden, wordt kennelijk weinig gebruikt.

De Merel is hier nog een echt schuwe bosvogel. Wij zien een Ringstang diverse Reeën en een Elandspoor. In private stukken bos - en grasland kan jacht niet verboden worden zo verteld Ints wanneer het ruige pad overgaat in een autospoor, een enkele uitkijkstoel hadden wij al opgemerkt. De Witruispecht waar het gebied beroemd om is zagen wij niet, wel een verlaten nestholte, ook geen ransuil of zeearend.

Over de Siberische Teek: deze is in Letland gekomen met honden de zgn. Racoondog uit Siberië. Vooral grondbroeders hebben last van dit halfwilde dier. Opvallend is de stilte, op de vogelgeluiden na, geen auto - noch vliegtuiggeluid. Zouden de kanoërs dit ook ervaren?

Aangekomen in open grasland gebied met in de verte lage duinen zijn de muggen weg, voelen wij wind, een verademing! Vlinders, o.a de Kleine Vos, vele rupsen op Schietwilg, Beversporen, een Walstrosoort met naar honing geurende witte bloemen doet ons de muggen vergeten. Een afrastering voor een begrazingsproject van 80 ha. met paarden en koeien moet voorkomen dat het bosgebied oprukt in de toekomst. Vergelijkbaar met Nederlandse situaties. Tijdens de picknickstop komt een Boomvalk over en even later 3 kraanvogels. In het riet laat o.a. een Grote Karekiet zich horen.

Met de kanoërs samen volgt een bezoek aan het Wisentgebied. Alleen vanaf een uitkijktoren laten 5 dieren zich zien binnen een afrastering. In een afgesloten 200 ha groot gebied leven nu 3200 dieren, in 1960 waren net er nog maar 31. Volgens het informatiebord is met Amerikaanse bizon gekruist, later is deze Bizon uit de kudde gehaald, is het terugkruisen begonnen, nu is voor bijna 100% het originele dier terug.

Vervolgens nog een korte wandeling naar een uitkijkpunt (op de begane grond) waar om deze tijd van de dag Kraanvogels zich zouden ophouden, vandaag niet dus, wel op een mooi vergrijsd houten dakje een Grauwe Klauwier altijd een mooie waarneming net als de jagende vos.

Het toch wel overvolle dagprogramma wordt niet besloten met een bezoek aan vogelobservatiepunt . Terug naar het hotel, tijd voor bijv. zwemmen in zee, waarnemingslijsten bijwerken, dagverslag maken etc. voordat de heerlijke avondmaaltijd begint aan het bijna einde van deze superdag.

Mimi Huibers.

21 juni 2005 Pape

Vandaag de langste dag. Sommigen hadden hiervan al vroeg gebruik gemaakt door een ochtendwandeling te maken langs het strand waarbij weer verschillende stukken barnsteen werden gevonden. Fenny werd door een hond gebeten toen ze over zijn erf liep. Het leek gelukkig mee te vallen.

We namen deel aan een midzomerviering in het bos bij één van de negen stenen waar nog op de traditionele voorchristelijke manier de langste dag in ere wordt gehouden. Naast de steen waren nog de restanten zichtbaar van een oude eik. Er was inmiddels een jonge boom naast geplant. Er werden brood, honing en bloemen geofferd aan de godin Mara, de godin van de vrouwen. In een kring om de steen werd er gezongen om nieuwe energie te krijgen. Op de achtergrond een nachtegaal. De vrouwen in hun klederdracht en de met de hand geweven banden met allerlei oude symbolen, ook swastika's (misbruik keert zich tegen de gebruiker), de heldere ogen van het meisje Rowena, een indrukwekkend geheel.

De excursie van vandaag ging naar de wilde paarden en runderen bij Pape Lake. Onze gids wist precies de gewoonten van de kuddes en bracht ons naar de rand van het meer, waar ze inderdaad even later vlak langs ons heen liepen en galoppeerden, hengsten, merries en veulens. De eerste paarden zijn in 1999 uit Nederland gekomen. Ze houden het riet kort, maken nieuwe corridors. Het verschil tussen het grasland dat al enige jaren was begraasd en nieuw in gebruik genomen velden was duidelijk. Het werd ons die dag ook duidelijk dat er nog ruimte voor heel wat meer dieren was. In het gematigde klimaat aan de kust valt normaal niet meer dan vijf cm sneeuw. De paarden kunnen zich goed redden. Slechts een heel enkele keer wordt er aan het eind van de winter wat hooi bijgevoerd.

We zagen of hoorden een roerdomp, wateraardbei, poelruit, boomvalk, veldleeuweriken, schreeuwarend, gagel (een ingrediënt van "black balsam", werd vroeger ook tegen vlooiën in de bedstee gebruikt), kleine rietganzen, heckrunderen. Bij het winkeltje ontstond nog een heel gedrang toen iedereen barnsteen souvenirs wilde kopen.

Niet eens veel te laat kwamen we aan bij een oud huis waar we de lunch zouden gebruiken. De laatste bewoner was door de Russen naar Siberië gedeporteerd. Na zijn terugkeer had hij met behulp van de dorpsgenoten van dit huis een museum gemaakt. Elk dorp had zijn eigen klederdracht en het zijn daarom unieke kledingstukken die hier worden bewaard. In een van de kamers lagen allerlei muziekinstrumenten en we kregen een spontaan concert met Ruud en Jo op viool en castagnetten. Het menu, gewijd aan het graan, bestond uit lammetjespap met meelballetjes, brooddrank, een enorm zuurdesembrood met een zwartverbrande korst, daarna heerlijke broodpap met appelmoes, rozijnen, rabarber en zure room, een pittig kaas - speksausje dat dus aan de neus van de vegetariërs voorbij ging en wei met brokjes verse kaas. Na de lunch werd er spontaan en niet altijd helemaal in de maat volksdans en met de zeis gemaaid.

Op weg naar het hotel reden we toch nog terug naar het ziekenhuis in Liepaja om Fenny's wond te laten hechten. Dat gebeurde snel en efficiënt, maar de staat van het ziekenhuis scheen niet om over naar huis te schrijven.

We reden vervolgens naar Kuldīga waar we zouden eten in Cafe Pagarbini op het terras boven een beek. Van daar hadden we uitzicht op het oudste houten huis van de stad uit 1860 (?). We keken voor het eten nog snel even in een textielwinkel waar prachtige op houten weefgetouwen geweven stoffen te koop waren.

Tenslotte reden we naar ons laatste logeeradres, o.a. het huis van onze gids Artis, het smalle toegangspad nauwelijks bereikbaar voor de bus. Wat een prachtige plek. Hier is nog een rust en ruimte die in Nederland voor de meeste mensen onbereikbaar is. Met in gedachten al het moois dat we gezien hadden en het vooruitzicht op beverdammen, kraanvogels en nog meer ooievaars kan er in deze vakantie niets meer tegen vallen.

Agaath

Pape meer

viervleklibel

Abava

Abava

22 juni 2005 Lauma Damas Parks en Kuldīga

Vandaag is de bus wat later. Dat komt omdat deze twee weken geleden uit Duitsland ingevoerd is en nog voorzien moet worden van de juiste Letse papieren. Dat gebeurt vanmorgen en kan pas na negen uur, vandaar dus. Als een mobieltje gaat blijkt het de chauffeur te zijn, hij is er. We lopen over een zandpad met een dode hazelworm en veel muggen naar het ontmoetingspunt. Alles is in orde; bij de deur van de bus hangt nu een briefje met een Lets woord, misschien 'uitgang'?

Het programma voor vandaag is eerst een bezoek aan het Lauma Damas Parks (*Lauma Bijenpark*), op de terugweg een stop in Kuldīga als voorbereiding op het shoppen van morgen en vanavond een muziekvoorstelling met een picknick. Het bijenpark ligt ver weg, het ligt veel dichterbij Roja, een eerdere verblijfplaats, dan bij Lačsētas onze huidige verblijfplaats. Dat wordt dus een lange busrit: eerst langs Kuldīga, dan door de Abava-vallei, vervolgens langs Renda, Stende en Talsi. Ergens zit een holenduif op de weg, de eerste van deze reis. We passeren een veld en Artis vertelt dat in de herfst duizenden kraanvogels zich daar verzamelen. Nu zit er geen. Jammer! Wat later roept iemand 'kraanvogels!' en 'stop!'. De bus stopt en in een weiland zien we een grote groep kraanvogels foerageren, het blijken er 42. De kraanvogels laten zich uitgebreid bewonderen, voor mij is dit één van de hoogtepunten van de reis.

Als we verder rijden grijpt Artis de microfoon om uitleg te geven over het bijenpark. In Letland zijn veel natuurpaden. Dit pad is door een imker en een boswachter opgezet met van alles over bijen, zo is het bijenpark ontstaan. Ook hiervoor geldt: 'You will enjoy it'.

Het Laumas Damas Parks wordt uitgebreid: er wordt een hotel gebouwd. Als ik de rondleider hoor vertellen over 'de bijtjes en de bloemetjes' houd ik het verder voor gezien en loop op eigen gelegenheid langs de vijvers, misschien zie ik interessante libellen. We lunchen in het park (pannenkoeken met o.a. honing), het gaat dan een beetje regenen. Ook de terugweg is lang: rustige wegen, veel bossen, velden, nergens omheiningen, wel hier en daar een koe aan een touw. In Kuldīga krijgen we de kans om wat boodschappen te doen. Artis geeft eerst uitleg, met die kennis gewapend mag het doen van verantwoorde inkopen geen probleem meer zijn. Als iedereen weer bij de bus is de grootst mogelijke meerderheid van de reizigers wat teleurgesteld. Is dit nu alles? Morgen na de stadsrondrit door Kuldīga toch maar liever de natuur in. Terug in Lačsētas blijkt de 'Music performances in "Lačsētas" with picnic' uit het programma een optreden van twee vrouwelijke musici. Ik ga niet luisteren, je kunt ook met teveel muziek geconfronteerd worden. De rest van het reisgezelschap is enthousiast over dit optreden. De picknick is een gewone maaltijd: binnen en met echte tafels en stoelen. Bij de maaltijd ontbreekt, gelukkig, de gebruikelijke schnitzel, dat was dus smullen!

Hans Schinkel

23 juni 2005 Kuldīga

Alweer een zonnige dag.

Na het ontbijt komen de mensen van de "Beverburcht" naar Artis' huis en verdwijnen naar boven, maar Bert wordt door Ela beneden gehouden, allemaal heel geheimzinnig. Bert wordt daar erg nieuwsgierig van. Vandaag is er, volgens Artis, geen programma, hij heeft wel een scala van activiteiten voor ons, maar we mogen kiezen of we mee willen doen of vrij nemen.

Om 9.20 uur vertrekken we en halen de groep van "Sunny Hill" op.

In Kuldīga wacht de zus van Artis ons op voor een rondleiding door de stad. Ze vertelt over verschillende gebouwen en zo komt meteen de geschiedenis aan de orde.

Op de bloemenmarkt zijn vandaag veel bloemen te koop i.v.m. St. Johnsdag, of wel Midzomernachtfeest. Voor 1 Lat worden bloemenkransen verkocht, maar die gaan wij zelf maken. In de Liepāja iela staat een toren, de vroegere telegraaf-toren. Er tegenover staat een rood bakstenen gebouw: het postkantoor, maar vroeger de gevangenis. Even verder in een parkje staat een mooie Russische kerk met een gouden en een blauwe koepel, maar daar lopen we niet naartoe. Er zijn veel oude houten huizen, enkele zijn gerestaureerd, zoals het oudste huis, dat nu museum is. De houten deuren en bovenlichten zijn allemaal verschillend, een soort statussymbool. In een zijstraatje met oude huizen zien we een jongen bij de pomp water halen; deze huizen blijken geen stromend water te hebben, dus ook geen wc. De huur is daarom laag. In een hoefje staat de R.K. kerk. Omdat de bouwer niet zoveel geld wilde besteden, is de toren laag. In de ijzeren bol op de toren zitten de bouwgegevens en in de windvaan is het bouwjaar te lezen. De gerestaureerde synagoge staat in een parkje; er zijn geen joden meer in Kuldīga, daarom is het nu een tentoonstellingsruimte. Hier was een woonwijk, die de russen, na de capitulatie op 9 mei 1945 hebben plat gegooid, omdat ze geen zin hadden de bommen mee terug te nemen. De Lutherse St. Catharinakerk is de voornaamste kerk van Kuldīga. St

Catharina is de beschermheilige van de stad en is afgebeeld in het wapen, met zwaard en martelwiel. De koster doet "especially for us" de deur open. Een eenvoudige kerk met altaarstuk en een groot orgel (het grootste van Letland: dat hoorden we meer!). We mogen de toren beklimmen; het zijn steile trappen, maar het uitzicht over Kuldīga en omgeving is de moeite waard.

Langs de breedste waterval van Europa en de hoogste van Letland, eigenlijk wateraanvoer voor een watermolenrad, lopen we door een park met een rest van een kasteelruïne en beelden van Livija Rezevska (1926 –2004) terug. Om 12.20 uur zijn we op het Raadhuisplein. Om de laatste Lats op te maken worden nog snel wat aankopen gedaan in het weefwinkeltje of elders. Dan drinken we koffie op het terrasje boven de rivier, waarna de lunch wordt geserveerd in de kelder van het "zwarte huis". Middagkeuzeprogramma: in de stad blijven, naar huis of wandelen in een bos bij Kuldīga.

Om 14.10 uur gaan wij wandelen; wel insmeren, want het is muggengebied! Het is een mini herhaling van de eerste dag; een mooi afscheid. Het pad gaat langs een beekje, door bos en bloemenweidjes, we klauteren over omgevallen bomen en een half weggespoelde brug. Ik pluk alvast een grote bos bloemen voor de kransen. We zijn eerder dan verwacht op de zandweg (15.30 uur), waar de bus ons tegemoet komt. Bij een supermarkt rent Artis de bus uit om meel te halen voor de taarten die zijn moeder voor ons wil bakken. De chauffeur hoort dat daar ook rabarber bij gebruikt kan worden en biedt aan die uit de tuin van zijn ouders te halen. We mogen mee en zien een mooi aangelegde tuin, half bloemen, half groente, achter het vrijstaande houten huis. Maar we moeten verder. Achter de tuin is een volkstuincomplex. Daar wordt een hele rabarberplant voor ons geplunderd!

Bij de Rimi supermarkt de "stad" mensen ophalen en dan naar huis.

De moeder van Artis is al bezig met de voorbereiding voor de taarten, maar gaat ons eerst leren hoe we kransen moeten maken van eikentakjes en bloemen. Artis heeft flinke takken gezaagd op zijn toegangsweg, dus er is genoeg blad. Er wordt hard gezwoged en het resultaat is prachtig.

Enkele dames hebben de moeder van Artis op de vingers gekeken bij het taart maken en zullen het thuis proberen te evenaren. Voordat we vertrekken zijn de taarten al gebakken in de met hout gestookte oven. Heerlijk, zo vers en warm!

Om 8 uur vertrekken we, via "Sunny Hill" (wat een mooie kransen hebben ze daar gemaakt!) naar het feestterrein bij Kuldīga. Er is een mooi aangekleed podium, enige oude ambachten worden gedemonstreerd, de tribune is al aardig vol en onze BBQ is nog niet klaar. Artis raad ons aan wat schalen met hapjes mee te nemen en plaatsen te zoeken.

Om 9 uur begint de show. Als de BBQ klaar is gaan daar steeds groepjes heen, maar niemand komt terug. Bij onze partytenten zijn geen zitplaatsen en er is te veel lawaai om te doen wat gepland was. We gaan daarom om 11 uur allemaal terug en komen bij elkaar in de "Beverburcht", met de meegebrachte hapjes en drankjes (voor een weeshuis!).

Nu is er gelegenheid om afscheid te nemen van Artis (en hij van ons) en Bert.

Daarna genieten en zingen we bij het vuurtje buiten. Om 1.20 uur komt een klein busje de groep van "Sunny Hill" halen. Het was een lange maar wel een leuke, afwisselende laatste dag!

Suus Houtman

24 juni 2005 Terugreis

De bus met reisgenoten halen ons van het B&B huis "SAULESKALNI" op. Het heeft een mooie terrasvormige bloementuin en deze is bewonderd door een ieder die op het andere adres logeerde. Onderweg namen we een grote groep kraanvogels waar op de velden langs de weg. Stoppen was niet mogelijk. De route naar het vliegveld van Riga liep langs hotel "Imulas" met een orchideeënroute. De weg is bijzonder rustig, het is een feestdag in Letland "JANI" dag, = St. Jan dag. De wegen worden dicht bij het vliegveld steeds breder, gaan van 2 naar 3 banen en zelfs naar 4 banen links en rechts. Op het vliegveld nemen we afscheid van de chauffeur die door Bert bedankt is. Wij trakteren hem en hij trakteert ons op bonbons en wijn. Op het vliegveld zijn aardige winkels en het restaurant heeft heerlijke koffie.

Het vliegen is plezierig. Bij de start is de kustlijn van Letland goed waar te nemen en boven Nederland kunnen we de Wadden, de stad Groningen en Kampen en de Oostvaardersplassen duidelijk zien. Eenmaal geland kregen we geen koude maar een warme douche figuurlijk gesproken want in Nederland was het tropisch warm en wegen en treinen overvol. We hebben van een ieder hartelijk afscheid genomen. Het was een plezierige reis en op 29 oktober hopen we een reünie te houden bij Margriet in Bilthoven.

Bea Wolthuis

3 Overpeinzingen Letland

Fluitenkruid, ooievaars, *Crex crex*, deprimerende flats, armoede, prachtige landschappen en kranen die ons uitgeleide deden. Kortom, een land dat een diepe indruk achterlaat.

Margriet Alblas

Een land in opbloei : mensen die erg trots zijn op hun stad en hun land, heerlijk donker brood, bevers, kraanvogels, orchideeën, vlinders, libellen and so and so (vrij naar Artis).

Ellen Kerkhof

Letland deed me soms denken aan het land van de hobbits in de boeken van Tolkien "In de ban van de ring", een bloemrijk golvend landschap, snelstromende heldere riviertjes en beekjes, in het groen weggedoken dorpjes en boerderijen.

Bert Hilberink

Letland heeft veel kostbaars wat Nederland ontbeert: - STILTE. 's Winters is het er DONKER

Zuivere, schone lucht, zelfs tot in Riga. Schoon water

De taal klinkt sympathiek in de oren. Bij grote festiviteiten blijft de sfeer ontspannen, gemoedelijk, pretentieloos. En vooral: Leefruimte! Dit alles, ondanks de muggen!

Jo en Ruud

Natuur, ruimte, rust, heuvels, meren, ruige kust

Bevolking, cultuur; aardig. Muggen té vaardig.

Fenny Timmerman

Buiten de steden een geringe bevolkingsdichtheid; een hartelijke bevolking; een te groot optimisme van de bevolking over inkomstenbronnen uit het westen en een niet spectaculair landschap zijn mijn belangrijkste indrukken van Letland.

Jo Hofman

Het optimistische karakter van de Letse bevolking en het grote vertrouwen in hun toekomst zie je overal om je heen. Ik vond het fantastisch dat je dat ook zag bij oudere mensen die toch vele jaren van Russische bezetting achter de rug hebben. De Letten zijn trots op hun cultuurhistorische erfgoed en die willen ze ook bewaren.

Hetty de Weijs

Een trots volk, die Letten en ze zijn optimistisch over hun toekomst. Letland rijk aan cultuur en natuur. Het landschap heeft veel overeenkomsten met Nederland en komt daarom misschien minder overweldigend over dan ik verwacht had. Fantastische natuurgebieden bezocht en zelden een dergelijk gaaf natuurbos als bij Slitere gezien. Letland ik kom eens terug!

Bert Dijkstra

Letland een rustig land met echte natuur en met plezierige mensen die het een vakantie naar de zin willen maken.

Bea Wolthuis

Wat deed Letland met mij: de stilte, pas toen ik terugkwam merkte ik hoeveel omgevingslawaai hier is. Daar gaat rust van uit die heel weldadig is.

Bernadette Lutjenhuis

4 Vogelsoorten in Letland (Bert Hilberink)

In totaal zijn 134 soorten vogels waargenomen. Bij een aantal soorten zijn de dagen vermeld, waarop ze zijn waargenomen.

1	Fuut	61	Kleine bonte specht (dag 12)
2	Aalscholver	62	Draaihals (dag 9)
3	Roerdomp (dag 10,11)	63	Veldleeuwerik
4	Blauwe reiger	64	Boomleeuwerik
5	Kraanvogel (dag 5,7,10,11,12,13,14)	65	Gierzwaluw
6	Grote zilverreiger (dag 6)	66	Huiszwaluw
7	Ooievaar	67	Boerenzwaluw
8	Zwarte ooievaar (dag 5,9)	68	Oeverzwaluw (dag 4)
9	Knobbelzwaan	69	Ekster
10	Wilde eend	70	Notenkraker (dag 4,7)
11	Krakeend (dag 11)	71	Vlaamse gaai
12	Smient	72	Wielewaal
13	Wintertaling (dag 11)	73	Spreeuw
14	Brilduiker (dag 3,12)	74	Goudhaan
15	Kuifeend	75	Winterkoning
16	Ijseend (dag 6)	76	Taigaboomkruiper
17	Grote zaagbek	77	Boomklever
18	Middelste zaagbek	78	Koolmees
19	Bergeend	79	Zwarte mees
20	Kwartelkoning (dag 7,10)	80	Pimpelmees
21	Meerkoet	81	Staatmees
22	Buizerd	82	Kuilmees
23	Wespendief (dag 7)	83	Mereel
24	Sperwer (dag 10)	84	Zanglijster
25	Havik (dag 3)	85	Kramsvogel
26	Bruine kiekendief	86	Grote lijster
27	Torenvalk	87	Koperwiek
28	Boomvalk	88	Tapuit (dag 8)
29	Zeearend (dag 6,11)	89	Gekraagde roodstaart
30	Visarend (dag 8,10)	90	Zwarte roodstaart
31	Schreeuwarend (dag 5,7,11)	91	Paapje
32	Houtduif	92	Roodborst
33	Holenduif	93	Noordse nachtegaal
34	Zomertortel	94	Kleine karekiet
35	Goudplevier	95	Grote karekiet
36	Kievit	96	Bosrietzanger
37	Scholekster	97	Snor (dag 10)
38	Houtsnip (dag 11)	98	Krekelzanger (dag 5)
39	Witgatje (dag 10)	99	Rietzanger
40	Bosruiter (dag 5)	100	Zwartkop
41	Kemphaan	101	Braamsluiper
42	Tureluur	102	Grasmus
43	Oeverloper	103	Fitis
44	Grote mantelmeeuw	104	Grauwe fitis (dag 4)
45	Zilvermeeuw	105	Tjiftjaf
46	Stormmeeuw	106	Fluiter
47	Dwergmeeuw (dag 6)	107	Spotvogel
48	Kokmeeuw	108	Tuinfluiter
49	Zwarte stern (dag 10)	109	Graspieper
50	Visdief	110	Boompieper
51	Grote stern (dag 6,7)	111	Gele kwikstaart
52	Patrijs	112	Grote gele kwikstaart (dag 13)
53	Bonte kraai	113	Citroenkwikstaart (dag 10)
54	Kauw	114	Witte kwikstaart
55	Raaf	115	Grauwe vliegenvanger
56	Roek	116	Bonte vliegenvanger
57	Ijsvogel	117	Kleine vliegenvanger (dag 3)
58	Koekoek	118	Klaapekster (dag 5)
59	Grote bonte specht	119	Grauwe klauwier
60	Groene specht (dag 3)	120	Goudvink

- 121 Kneu
- 122 Roodmus (dag 7,8,9)
- 123 Kruisbek (dag 13)
- 124 Appelvink (dag 10)
- 125 Vink
- 126 Putter (dag 13)
- 127 Groenling
- 128 Sijs
- 129 Europese kanarie (dag 11)
- 130 Huismus
- 131 Ringmus
- 132 Rietgors
- 133 Grauwe gors (dag 3)
- 134 Geelgors

Bijzonderheden zijn:

IJseend paartje in de haven van Roja

Grote zaagbek met jongen in de Gauja rivier.

Goudplevier territoriaal in broedgebied Kemeru (hoogveen).

Bosruiter met jongen in Kemeru (hoogveen).

Stormmesuw met jongen in Lake Pape.

Kramsvogel als broedvogel (Gauja)

Koperwiek territoriaal in Gauja.

Grauwe fitis zingend in Gauja (safari-park)

Grote gele kwikstaart territoriaal bij watermolen in Kuldiga (buiten bekende verspreidingsgebied)

Citroenkwikstaart zingend aan noordkant Lake Pape (buiten bekende verspreidingsgebied)

5 Toelichting op de planten – en libellenlijst

(Goof en Gon Overbeek)

Locaties

Voor het maken van de soortenlijst is een keus gemaakt of het één lijst dan wel een opgave per gebied zou worden. Omdat per dag soms meerdere terreintypen werden bezocht bestond het gevaar dat dingen door elkaar zouden gaan lopen. Er is voor een middenweg gekozen door de soorten per gebiedsdeel of overnachtinglocatie te groeperen. Hierdoor is er sprake van een geografische spreiding van de soorten, waarbij toch ook nog kenmerkende soorten voor verschillende milieutypen te herkennen zijn.

Locatie 1 omvat bos met graslanden in het Gauja nationaal park. Op maandag 13 juni werd hier een tocht langs een zijrivier van de Gauja en een deel van de Gauja zelf gemaakt. Het gebied bestaat uit een kalksteenplateau met daarin diep uitgesneden rivierdalen die een natuurlijke loop hebben. De hellingen en de plateaus zijn bebost, deels met naaldbos (Grove den), deels met gemengd loofbos. Soms eiken en beuken, soms linden en hier daar vochtiger elzenbos. Het bos langs de rivier wordt niet (meer) voor productie gebruikt en heeft daardoor een natuurlijk karakter.

Tot locatie 1 is ook het "safaripark" gerekend dat dinsdag werd bezocht. Dit bestaat uit overwegend naaldbos met grazige delen. Er waren enkele poelen. Het planten-pad was meer gevarieerd met bos en graslanden. Het liep voor een deel parallel aan de Gauja.

Locatie 2: het Kemeru nationale park. Hier werden woensdag 15 juni twee gebiedstypen bezocht: een natuurontwikkelingsgebied op voormalige landbouwvelden en een hoogveengebied. Een deel van het natuurontwikkelingsgebied wordt gevormd door een overstromingsvlakte. Door beverdammen niet te verstoren staat dit gebied tegenwoordig in de winter en het voorjaar deels plasdras, deels onder water. In het gebied wordt aan beekherstel gewerkt, onder ander door het herstellen van meanders. Een bijzonder fenomeen, dat later ook elders werd gezien, waren de uitgestrekte, bloeiende fluitenkruidvelden. Deze zijn ontstaan door het gevoerde maairegiem. Er wordt wel jaarlijks gemaaid, maar het gewas wordt niet afgevoerd, waardoor enige verruiging optreedt die zich uit in een massale groei van fluitenkruid.

Het hoogveen vertoont tekenen van verdroging waardoor er meer bomen in groeien dan verwacht. De verdroging is het gevolg van bosbouwkundige maatregelen uit de sovjetijd. Deze hadden tot doel een zo groot mogelijk gebied voor houtproductie te kunnen gebruiken. Hierdoor zijn vooral de randen van het veen overgroeid met bos. Er worden thans maatregelen genomen om de verdroging te stoppen en het veen weer natter te maken. Hierdoor sterven bomen en delen van het bos in de randen af. Het veen zal weer natter en meer open worden.

Opvallend waren de series min of meer evenwijdig lopende plassen in het veen. Deze zijn ontstaan als "scheuren in het veen" door spanning tussen het hoogopgegroeide veenkussen en de lagere delen. De plassen zijn ongeveer 1,50 m diep. Het water is oligotroof en wordt naar de rand van het veen meer mesotroof.

Locatie 3: het Engures nationale park en de kuststreek met strand en kustweiden bij Roja werd donderdag 16 juni bezocht. Engures omvat een gebied met laagveenplassen met rietvelden en moerassen en hoger gelegen zandruggen. Op de zandruggen groeit bos van Grove den. Over zo'n zandrug werd een "orchideeënpad" gevolgd. De lagere delen bestaan naast plassen en rietvelden ook uit elzenbroekbos. Het water is mesotroof tot licht eutroof.

De kust bestaat uit zandstrand met duinen en vlaktes met graslanden. De Baltische zee en de Golf van Riga zijn niet echt zout, maar zwak brak. Er is weinig getijverschil. Hierdoor heeft een deel van het strand het karakter van een "groen strand" met riet en biezen.

Locatie 4: het Slitere nationaal park. Hier werden op vrijdag 16 juni een verscheidenheid aan terreinen bezocht: laagveen plassen en moeras, duinen met oude dennenbossen, een klifkust met zoet kwelwater op het strand (met kikkervisjes van de Rugstreeppad) en een oud, vochtig oerbos. In de duingebieden is Grove den aangeplant om erosie van de duinkust door wind tegen te gaan. Een deel van de bomen is overstoven.

De kust zelf is de laatste jaren aan erosie door golfslag onderhevig. Dit wordt gezien als een gevolg van de opwarming van de aarde, waardoor de zee 's winters nog maar af en toe bevroest. Hierdoor krijgen de winterstormen vrij spel en kan de zee, ondanks het geringe verschil in eb en vloed, hoog tegen de kust oplopen.

Schubwortel

Vogelnestje

Kuldiga

Artis met zijn moeder

Het oerbos ligt in een laagte naast een oude klifkust. Deze is een overblijfsel van de Litorellazee en is na de laatste ijstijd ontstaan uit een ijsmeer aan de rand van landijs en was de voorloper van de Baltische zee. Doordat er nog geen open verbinding met de Noordzee was, lag het waterniveau een stuk hoger dan thans. Hierdoor ligt er onder aan het klif nog een brede strook land die aan de zee kant door duinen is ingesloten. Omdat de locatie onaantrekkelijk was voor houtproductie heeft zich hier een redelijk ongerept natuurbos kunnen ontwikkelen.

Locatie 5: de Abavavallei. De Abava rivier heeft een diepe, glooiende vallei uitgesleten in devonische kalksteen. Op de warme noordhelling liggen niet alleen wijngaardjes, maar ook bloemrijke kalkgraslanden. Hier werd op zaterdag 18 juni een kalkgrasland bezocht dat een door de provincie Overijssel gesubsidieerd voorbeeldproject is voor "agrarisch" natuurbeheer. Het beheer en de bijdragen van bezoekers is hier de hoofdbron van inkomsten geworden. Er zijn zowel droge als natte graslanden op de helling. De laatste lagen in een zone met bronnetjes. Behalve door graslanden liep de route ook door loofbos.

Langs de rivier liggen wat ruigere graslanden met oude eiken.

Locatie 6: het meer bij Pape (lake Pape). Aan deze locatie die een verscheidenheid aan milieutypen omvatte, werd van zondagnamiddag 19 juni tot woensdagochtend 21 juni een bezoek gebracht. Het gebied omvat voornamelijk zand - en veengronden. Het is een kustgebied met duinen met daarachter zowel hoogveen (dat echter verdroogd is) als een meer dat doet denken aan goed ontwikkelde laagveenplassen uit het Hollandse halfdistrict. Aan de noordkant zijn in het verleden polders aangelegd voor uitbreiding van de cultuurgrond. Geprobeerd wordt deze cultuurgronden zoveel mogelijk weer bij het natuurgebied te voegen. Er wordt, zoals van het WNF te verwachten is, een beheer met grote grazers gevoerd met Koniks en Galloways die voor een groot deel uit Nederland afkomstig zijn. Tevens wordt geprobeerd een kudde wisenten op te bouwen.

Locatie 7: Omgeving Kuldiga. Van woensdag 21 juni tot vrijdag 23 juni werd in huizen in de omgeving van Kuldiga gelogeed. De omgeving bestond uit bos, graslanden, meertjes en beekjes. Donderdag 22 juni werd een tocht gemaakt door een hellingbos langs een rivier dat deed denken aan het bos in het Gauja nationaal park.

De plantenlijst

Voor de plantenlijst is, voor zover mogelijk, de naamgeving van de tweeëntwintigste druk van de Flora van Heukels en van der Meijden aangehouden. Dit geldt zowel voor de wetenschappelijke als de Nederlandse namen. Voor de Nederlandse namen van soorten die niet in de Heukels staan is de naamgeving van De geïllustreerde Flora van Blamey en Grey-Wilson (derde druk, 2003) aangehouden.

De soortenlijsten zijn wat de planten betreft zeker niet compleet. Dit komt omdat niet consequent alle soorten zijn genoteerd. Vooral naar het eind toe ontstond de neiging alleen nog de nieuwe soorten te noteren.

De libellenlijst

Van een viertal soorten die zijn opgenomen is de determinatie niet geheel zeker. Deze soorten zijn in de lijst met een ? aangegeven. Het gaat om:

- de Rivierrombout. Langs de Gaujarivier zijn bij het kijken naar de bevers enkele larvenhuidjes van een Gomphus-soort gevonden. Aangenomen is dat het om de Rivierrombout gaat. Het is echter niet uitgesloten dat ze van de Beekrombout zijn;
- de Gevlekte glanslibel: bij het hoogveengebied van Kemeru is een Somatochlora-soort waargenomen waarvan verondersteld is dat het deze soort is. Daarover bestaat echter geen zekerheid.
- de Zwarte heidelibel. In de omgeving van de Gauja en in het hoogveen van Kemeru zijn vrijwel geheel zwarte dieren van het type heidelibel gezien. De waarneming is echter erg vroeg voor een Zwarte heidelibel, zeker voor geheel uitgekleurde zwarte mannetjes. Het is mogelijk dat het om (kleine) exemplaren van de Sierlijke witsnuitlibel (*Leucorrhinia caudalis*) gaat die vanaf de achterkant zijn waargenomen, zodat de witte snuit niet te zien was;
- de Venglagenmaker. Bij het hoogveengebied bij Pape werd langs de bosrand één exemplaar van een op deze soort gelijkende glazenmaker gezien. Het is niet helemaal zeker of het ook echt deze soort was.

6 PLANTEN (Goof en Gon Overbeek)

Soorten		Locatie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gauja	Kamerl	Engure	Siltene	Abava	Pape	Kuidiga
		12-13/6	14-jun	15-jun	16-jun	17-jun	18-19/6	20-22/6
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	ma-di	wo	do	vr	za	zo-ma	di-do
Lichenes	Korstmossen							
<i>Cladonia impeka</i>	Randiernos				x			
<i>Cetraria islandica</i>	Uslandsmos				x			
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Longmos				x			
Bryophyta	Mossen							
<i>Sphagnum cuspidatum</i>	Waterveenmos		x					
<i>Sphagnum magellanicum</i>	Hoogveenmos		x					
<i>Sphagnum spec.</i>	Veenmos	x	x	x	x		x	
Pteropsida	Varens							
<i>Athyrium filix-femina</i>	Wijfesvaren			x	x			
<i>Botrichium lunaria</i>	Maarsvaren					x		
<i>Dryopteris carthusiana</i>	Smalle stekelvaren						x	
<i>Dryopteris dilatata</i>	Brede stekelvaren	x						
<i>Dryopteris filix-mas</i>	Mannetjesvaren	x			x			
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	Gebogenen driehoeksvaren (Gebogen beukvaren)	x			x			
<i>Gymnocarpium robertianum</i>	Rechte driehoeksvaren (Rechte beukvaren)	x			x			
<i>Matteuccia struthiopteris</i>	Struivaren				x			
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Addertong			x				
<i>Polypodium vulgare</i>	Gewone eikvaren				x			
<i>Pteridium aquilinum</i>	Adelaarsvaren	x	x		x		x	x
<i>Thelypteris palustris</i>	Moerasvaren						x	
Equisetopsida	Paardenstaarten							
<i>Equisetum arvense</i>	Heermoes	x						
<i>Equisetum fluviale</i>	Holpijp			x	x			
<i>Equisetum hyemale</i>	Schaafstro	x						
<i>Equisetum sylvaticum</i>	Boepsardestaart	x			x			
<i>Equisetum variegatum</i>	Bonte paardenstaart			x				
Lycopsida	Wolfsklauwen							
<i>Lycopodium clavatum</i>	Grote wolfsklauw	x			x			
<i>Huperzia (Lycopodium) selago</i>	Dennenwolfsklauw	x						
Pinopsida	Naaftzadigen							
<i>Juniperus communis</i>	Jeneverbes			x	x	x	x	
<i>Picea</i>	Spar (G)	x			x			
<i>Pinus sylvestris</i>	Grove den	x	x	x	x	x	x	x

Plantensoorten		Locatie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gauja	Kemeri	Engure	Siters	Abava	Pape	Kuldiga
		12-13/6	14-jun	15-jun	16-jun	17-jun	18-19/6	20-22/6
		ma-di	wo	do	vr	za	zo-ma	di-do
Magnoliosida	Bloemplanten							
<i>Acer platanoides</i>	Noorse esdoorn	x	x	x	x	x		x
<i>Achillea millefolium</i>	Gewoon duizendblad	x		x	x	x	x	x
<i>Achillea ptarmica</i>	Wilde bertram	x						
<i>Acinos arvensis (thymoides)</i>	Kleine steentijm					x		
<i>Acorus calamus</i>	Kalmoes			x		x	x	
<i>Actaea spicata</i>	Christoffelkruid	x			x			
<i>Aegopodium podagraria</i>	Zevenblad	x	x	x	x	x	x	x
<i>Aesculus hippocastanum</i>	Paardekastanje	x		x				
<i>Agrimonia pilosa</i>						x		
<i>Agrostis stolonifera</i>	Fioringras						x	
<i>Achamilla</i>	Vrouwenmantel	x				x	x	x
<i>Alliaria petiolata</i>	Look-zonder-look	x						x
<i>Allium scorodoprasum</i>	Slangelook					x		
<i>Allium ursinum</i>	Daslook	x			x			
<i>Allium vineale</i>	Kraaiflook					x		
<i>Alnus incana</i>	Witte els	x						
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte els	x	x	x	x	x	x	x
<i>Alpecurus geniculatus</i>	Geknikte vossestaart	x						
<i>Alpecurus pratensis</i>	Grote vossestaart	x	x					
<i>Alyssum melina</i>	Schildzaad						x	
<i>Anemophila arenaria</i>	Helm				x		x	
<i>Anchusa arvensis</i>	Kromhals							x
<i>Anchusa officinalis</i>	Gewone oesentong	x			x	x	x	
<i>Andromeda polifolia</i>	Lavendelhei		x	x	x		x	
<i>Anemone nemorosa</i>	Bosanemoon	x			x			x
<i>Angelica archangelica</i>	Grote engelwortel					x		
<i>Angelica sylvestris</i>	Gewone engelwortel	x	x	x	x	x	x	x
<i>Antennaria dioica</i>	Frozenkransje			x	x			
<i>Anthemis tinctoria</i>	Gale kamille					x		
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Gewoon reukgras	x			x			
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Fluiterkruid	x	x	x	x	x	x	x
<i>Anthyllis vulneraria</i>	Wondklaver			x	x	x		x
<i>Aquilegia vulgaris</i>	Wilde akelei	x				x		
<i>Arctium spec.</i>	Klit	x				x		x
<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	Beredruif				x			
<i>Artemisia campestris campestris</i>	Wilde averuit	x						
<i>Artemisia campestris maritima</i>	Duinaveruit						x	
<i>Artemisia vulgaris</i>	Bijvoet	x					x	x
<i>Arum spec.</i>	Aronskelk	x						
<i>Asarum europaeum</i>	Mansoor	x				x		x
<i>Asparagus officinalis</i>	Asperge					x	x	
<i>Astragalus danicus</i>						x	x	
<i>Bellis perennis</i>	Modolietje	x				x	x	
<i>Berteros incana</i>	Grijskruid						x	
<i>Betula pubescens</i>	Zachte berk	x	x	x	x	x	x	x

Plantensoorten		Locatie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gauja	Kemerl	Engure	Siltene	Abeva	Pape	Kuldiga
		12-13/6	14-jun	15-jun	16-jun	17-jun	18-19/6	20-22/6
		ma-di	wo	do	vr	za	zo-ma	di-do
<i>Brachypodium pinnatum</i>	Boskorfsteel					x		
<i>Briza media</i>	Bevertjes	x		x	x	x		
<i>Bromus hordeaceus (mollis)</i>	Zachte dravik	x		x				
<i>Cakile maritima</i>	Zeeraket				x			
<i>Calamagrostis canescens</i>	Hennegras							x
<i>Calla palustris</i>	Slangewortel			x	x			
<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei	x	x	x	x	x		
<i>Caltha palustris</i>	Gewone dotterbloem	x	x			x	x	x
<i>Campanula glomerata</i>	Kluwenklokje					x	x	x
<i>Campanula patula</i>	Weideklokje	x						
<i>Campanula persicifolia</i>	Prachtklokje					x		
<i>Campanula rotundifolia</i>	Grasklokje	x			x		x	
<i>Campanula trachelium</i>	Ruig klokje	x				x		x
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Herderstasje	x	x		x	x		
<i>Carex flacca</i>	Zeegroene zegge	x				x		
<i>Carex flava</i>	Gele zegge					x		
<i>Carex hirta</i>	Ruige zegge	x						
<i>Carex hostiana</i>	Blonde zegge					x		
<i>Carex lasiocarpa</i>	Draadzegge				x			
<i>Carex nigra</i>	Zwarte zegge		x		x			
<i>Carex oederi oedocarpa (demissa)</i>	Geelgroene zegge			x	x			
<i>Carex ornithopoda</i>						x		
<i>Carex ovalis</i>	Hazezegge							x
<i>Carex pallescens</i>	Bleke zegge	x						
<i>Carex panicea</i>	Blauwe zegge	x		x		x		
<i>Carex paniculata</i>	Pluimzegge	x	x		x			
<i>Carex pseudocyperus</i>	Hoge cyperzegge	x		x			x	
<i>Carex remota</i>	Ijle zegge				x			
<i>Carex rostrata</i>	Snavelzegge	x						
<i>Carex spicata</i>	Gewone berrzegge					x		
<i>Carex sylvatica</i>	Boszegge	x				x		
<i>Carex vesicaria</i>	Blaaszegge	x						
<i>Carlina vulgaris</i>	Driedistel					x		
<i>Centaurea cyanus</i>	Korenbloem		x			x		x
<i>Centaurea jacea</i>	Knoopkruid					x		x
<i>Centaurea scabiosa</i>	Grote centaurie	x				x		x
<i>Chaerophyllum aromaticum</i>						x		
<i>Chelidonium majus</i>	Stinkende gouwe	x	x	x				
<i>Chenopodium album</i>	Melanzenvoet							x
<i>Chrysanthemum vulgare</i> (leucanthemum)	Gewone margriet	x				x		x
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	Verspreidbladig goudveil	x			x	x		x
<i>Cicuta virosa</i>	Waterscheerding						x	
<i>Cirsium acaule</i>	Aarddistel					x		
<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel	x	x					
<i>Cirsium oleraceum</i>	Moasdistel	x			x			x

Plantensoorten		Locatie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gauja	Kemerl	Engure	Siltene	Abava	Pape	Kuldiga
		12-13/6	14-jun	15-jun	16-jun	17-jun	18-19/6	20-22/6
		ma-di	wo	do	vr	za	zo-ma	di-do
<i>Cirsium palustre</i>	Kale jonker	x			x			x
<i>Cirsium vulgare</i>	Speerdistel					x		
<i>Cladium mariscus</i>	Gallgaan			x				
<i>Clinopodium (Saturea) vulgare</i>	Borstelkrans					x		
<i>Convallaria majalis</i>	Lelietje-van-dalen	x	x	x	x			x
<i>Convolvulus arvensis</i>	Akkerwinde					x	x	
<i>Cornus alba</i>	Witte kornoelje							x
<i>Cornus sanguinea</i>	Rode kornoelje	x						
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar	x			x	x		x
<i>Crataegus spec.</i>	Meidoorn					x	x	
<i>Crepis tectorum</i>	Smal streepzaad					x		
<i>Crepis praemorsus</i>	.					x		
<i>Cynosurus cristatus</i>	Kamgras			x	x			
<i>Dactylis glomerata</i>	Kropaar	x			x	x	x	x
<i>Dactylorhiza baltica</i>	.			x	x	x		x
<i>Dactylorhiza cruenta</i>	Bloedvlekken orchis			x				
<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Bosorchis			x				
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Vieskleurige orchis			x		x		x
<i>Dactylorhiza maculata</i>	Gevlekte orchis	x				x	x	
<i>Dactylorhiza majalis praetermissa junialis</i>	Rietorchis / Juniorchis	x						
<i>Dactylorhiza ochroleuca</i>	.				x			
<i>Daphne mezereum</i>	Rood peperboompje	x			x			x
<i>Deschampsia cespitosa</i>	Ruwe (bochtige) smele	x					x	
<i>Dianthus deltoideus</i>	Steenanjer						x	
<i>Dianthus superbus</i>	Prachtanjer				x			
<i>Drosera longifolia (anglica)</i>	Lange zonnedaauw		x					
<i>Drosera rotundifolia</i>	Ronde zonnedaauw		x		x		x	
<i>Echium vulgare</i>	Slangekruid					x	x	x
<i>Eleocharis palustris</i>	Gewone waterbies			x				
<i>Elytrigia (Juncea) (Elymus) farctus</i>	Biestarwegras						x	
<i>Elytrigia repens</i>	Kweek	x		x	x			
<i>Empetrum nigrum</i>	Kraaihel	x		x	x			
<i>Epilobium hirsutum</i>	Harig wilgenroosje							x
<i>Epipactis spec.</i>	Wespenorchis		x		x			
<i>Epipactis atrorubens</i>	Bruinrode wespenorchis					x	x	
<i>Epipactis helleborine</i>	Brede wespenorchis	x			x			
<i>Epipactis palustris</i>	Moeraswespenorchis					x		
<i>Erigeron acer</i>	Scherpe fijnstraal					x		
<i>Eriophorum angustifolium</i>	Veenpluis	x	x					
<i>Eriophorum latifolium</i>	Breed wollegras			x	x			
<i>Eriophorum vaginatum</i>	Eenrig wollegras		x					
<i>Euonymus europaeus</i>	Wilde kardinaalsmuts					x		
<i>Eupatorium cannabinum</i>	Koninginnekruid	x		x		x	x	x
<i>Euphorbia cyparissias</i>	Cipreswolfsmelk				x	x		
<i>Euphorbia lathyris</i>	Kruisbladige wolfsmelk		x					
<i>Festuca gigantea</i>	Rauzerzwenkgras	x						

Plantensoorten		Locatie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gauje	Kemeri	Engure	Sitere	Abava	Pape	Kuldiga
		12-13/6 ma-di	14-jun wo	15-jun do	16-jun vr	17-jun za	18-19/6 zo-ma	20-22/6 di-do
<i>Festuca pratensis</i>	Beemdlangbloem			x	x			
<i>Festuca rubra</i>	Rood zwenkgras	x	x	x	x			
<i>Filipendula ulmaria</i>	Moeraspirea	x	x		x		x	x
<i>Filipendula vulgaris</i>	Knoispires	x				x		x
<i>Fragaria vesca</i>	Bosaardbei	x			x			x
<i>Fragaria viridis</i>	Heuvelsaardbei				x			
<i>Fraxinus excelsior</i>	Gewone es	x	x	x	x		x	
<i>Galium aparine</i>	Keefkruid	x	x					
<i>Galium boreale</i>	Noords walstro	x				x		
<i>Galium mollugo</i>	Glad walstro	x		x	x			
<i>Galium (Asperula) odoratum</i>	Lievevrouwbedstro				x			x
<i>Galium palustre</i>	Moeraswalstro				x			
<i>Galium uliginosum</i>	Ruw walstro			x		x		x
<i>Galium verum</i>	Geel (Echt) walstro	x		x		x	x	x
<i>Geranium pratense</i>	Beemdoeivaarsbek	x						
<i>Geranium robertianum</i>	Robertskruid	x						
<i>Geranium sanguineum</i>	Bloedoeivaarsbek					x		x
<i>Geranium sylvaticum</i>	Bosoeivaarsbek	x				x		x
<i>Geum rivale</i>	Knikkend nagelkruid	x	x	x	x	x		x
<i>Geum urbanum</i>	Geel nagelkruid	x		x		x	x	x
<i>Glaux maritima</i>	Melkkruid			x				
<i>Glyceria fluitans</i>	Mannagras					x		
<i>Helictotrichon (Avenula) pratense</i>	Beemdhaver					x		
<i>Helictotrichon (Avenula) pubescens</i>	Zachte haver					x		
<i>Hepatica nobilis</i>	Leverbloempje	x			x	x		x
<i>Heracleum mantegazzianum</i>	Reuzenberenklauw	x						x
<i>Heracleum sphondylium sibericum</i>	Gewone berenklauw ssp. sibericum	x				x		
<i>Herniaria glabra</i>	Kaal breukkruid				x		x	
<i>Hieracium caespitosa</i>	Weldehavikskruid							x
<i>Hieracium lactucella</i>	Spilshavikskruid						x	
<i>Hieracium pilosella</i>	Muizenoor	x		x	x			
<i>Hieracium umbellatum</i>	Schemhavikskruid				x		x	x
<i>Hippuris vulgaris</i>	Lidsteng			x	x		x	
<i>Holcus lanatus</i>	Gestreepte witbol			x				
<i>Holcus mollis</i>	Gladde witbol							x
<i>Honckenya peploides</i>	Zeepostelijn			x	x		x	
<i>Hottonia palustris</i>	Waterviolier	x		x	x		x	
<i>Humulus lupulus</i>	Hop	x				x		
<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	Kikkerbeet			x	x		x	
<i>Hypericum perforatum</i>	Sint-Janskruid	x			x	x	x	
<i>Hypochaeris radicata</i>	Gewoon biggekruid	x			x		x	
<i>Impatiens parviflora</i>	Klein springzaad	x						x
<i>Inula selicina</i>	Wigalant					x		
<i>Iris pseudacorus</i>	Gele iris	x	x	x	x	x	x	x
<i>Isoplepis setacea</i>	Borstelbies			x				

Plantensoorten		Locatie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gauja	Kameri	Engure	Sitere	Abava	Pape	Kuldiga
		12-13/6 ma-di	14-jun wo	15-jun do	16-jun vr	17-jun za	18-19/6 zo-ma	20-22/6 di-do
<i>Juncus articulatus</i>	Zomprus						x	x
<i>Juncus effusus</i>	Pitrus				x			
<i>Juncus subnodulosus</i>	Padderus							x
<i>Juncus tenuis</i>	Tengere rus	x						
<i>Knautia arvensis</i>	Beemdkrone	x			x			
<i>Lamium galicabdoion</i>	Gele dovenetel	x	x		x			x
<i>Lamium album</i>	Witte dovenetel	x	x					x
<i>Lapsana communis</i>	Akkerkool					x		
<i>Laserpitium latifolium</i>						x		
<i>Lathraea squamaria</i>	Bleke schubwortel	x						
<i>Lathyrus japonicus</i>	Zeelathyrus						x	
<i>Lathyrus palustris</i>	Moeraslathyrus							
<i>Lathyrus pratensis</i>	Veldlathyrus	x	x				x	x
<i>Lathyrus sylvestris</i>	Boslathyrus					x		
<i>Ledum palustre</i>	Moerasrozemarijn		x	x	x			
<i>Lemna minor</i>	Klein kroos	x						
<i>Lemna trisulca</i>	Puntkroos						x	
<i>Linum catharticum</i>	Geelhartje					x	x	
<i>Listera cordata</i>	Kleine keverorchis			x				
<i>Listera ovata</i>	Grote keverorchis	x		x	x	x		x
<i>Lithospermum officinale</i>	Glad parelzaad	x						
<i>Lolium perenne</i>	Engels raai gras	x			x			
<i>Lotus corniculatus</i>	Gewone roiklaver	x	x			x	x	
<i>Lunaria rediviva</i>	Wilde judaspenning	x						
<i>Lupinus polyphyllus</i>	Vaste lupine	x					x	
<i>Luzula multiflora</i>	Veelbloemige veldbies	x			x			x
<i>Luzula pilosa</i>	Ruige veldbies	x			x			
<i>Lychnis flox-cuculi</i>	Echte koekoeksbloem	x				x	x	x
<i>Lychnis viscaria</i>	Rode pekanjer	x	x	x	x	x		x
<i>Lycopus europaeus</i>	Wolfspoot			x	x	x	x	x
<i>Lysimachia nemorum</i>	Boswederik							x
<i>Lysimachia nummularia</i>	Penningkruid	x				x		x
<i>Lysimachia thyrsoflora</i>	Moeraswederik						x	
<i>Lysimachia vulgaris</i>	Grote wederik	x			x	x		
<i>Lytrum salicaria</i>	Grote kattenstaart						x	
<i>Maianthemum bifolium</i>	Dalkruid	x	x	x	x	x	x	x
<i>Matricaria (Chamomilla) recutita</i>	Echte kamille						x	
<i>Matricaria discoidea (Chamomilla susveolus)</i>	Schijfkamille						x	
<i>Medicago lupulina</i>	Hopklaver	x	x			x	x	
<i>Medicago sativa</i>	Luzerne					x		
<i>Melampyrum nemorosum</i>		x	x			x		x
<i>Melampyrum pratense</i>	Hengel	x	x	x	x		x	x
<i>Melica uniflora</i>	Eenbloemig parelgras	x			x	x		x
<i>Mentha aquatica</i>	Watermunt	x		x			x	
<i>Meryanthes trifoliata</i>	Waterdrieblad				x			

Plantensoorten		Localie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gauja	Kemerl	Engure	Sitere	Abava	Pape	Kuldiga
		12-13/6	14-jun	15-jun	16-jun	17-jun	18-19/6	20-22/6
		ma-di	wo	do	vr	za	zo-ma	di-do
<i>Mercurialis perennis</i>	Bosbingelkruid	x			x			x
<i>Moehringia trinervia</i>	Orienerfmuur	x						
<i>Molinia caerulea</i>	Pijpenstrootje						x	
<i>Moneses uniflora</i>	Eenbloemig wintergroen			x				
<i>Myosotis arvensis</i>	Akkervergeet-mij-nietje					x		
<i>Myosotis scorpioides</i>	Moerasvergeet-mij-nietje							x
<i>Myrica gale</i>	Wilde papel			x			x	
<i>Nardus stricta</i>	Borstelgras						x	
<i>Nectia nidus-zwis</i>	Vogelnesje	x		x	x			x
<i>Nuphar lutea</i>	Gele plomp					x	x	
<i>Nymphaea alba</i>	Witte waterlelie				x		x	
<i>Oenothera spec.</i>	Thaunisbloem	x	x					
<i>Ononis arvensis</i>						x		
<i>Ophrys insectifera</i>	Vliegeorchis			x				
<i>Orchis militaris</i>	Soldaatje					x		x
<i>Orthilia secunda</i>	Eenzijdig wintergroen							x
<i>Oxalis spec.</i>	Klaverzuring	x	x	x	x			x
<i>Oxycoccus palustris</i>	Kleine veenbes		x		x			
<i>Papaver dubium</i>	Bleke klaproos					x		
<i>Paris quadrifolia</i>	Eenbes	x			x			x
<i>Pastinaca sativa</i>	Pastinaak		x			x		x
<i>Petasites hybridus</i>	Groot hoefblad	x		x			x	x
<i>Peucedanum carvifolia</i>	Karwijvarkenskerf		x					
<i>Phalaris arundinacea</i>	Rietgras					x		
<i>Phleum pratense</i>	Timoteegras	x			x	x		
<i>Phleum phleoides</i>						x		
<i>Phragmites australis</i>	Riet	x	x		x	x	x	
<i>Phyteuma spicatum</i>	Rapunzel	x				x		x
<i>Pinguicula vulgaris</i>	Vetblad			x	x	x		
<i>Plantago lanceolata</i>	Smalle weegbree	x			x	x		
<i>Plantago major</i>	Grote weegbree	x	x	x	x	x	x	x
<i>Plantago media</i>	Ruige weegbree	x		x	x	x		x
<i>Platanthera bifolia</i>	Weiriekende nachtorchis			x				x
<i>Platanthera chlorantha</i>	Bergnachtorchis							x
<i>Platanthera spec.</i>	Nachtorchis	x			x	x	x	
<i>Poa annua</i>	Straatgras	x		x	x			
<i>Poa nemoralis</i>	Schaduwgras					x		
<i>Poa pratensis</i>	Veldbeemdgras	x						
<i>Poa trivialis</i>	Ruw beemdgras	x			x			
<i>Polygala commosa</i>	Kuifvleugeltjesbloem					x		
<i>Polygala vulgaris</i>	Gewone vleugeltjesbloem	x		x	x	x	x	x
<i>Polygonatum odoratum (officinale)</i>	Weiriekende salomonszegel					x		
<i>Polygonatum spec.</i>	Salomonszegel	x						
<i>Polygonum aviculare</i>	Varkensgras	x	x			x	x	x
<i>Polygonum bistorta</i>	Adderwortel	x						
<i>Populus tremula</i>	Flatelpopulier	x						

Plantensoorten		Locatie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gauja 12-13/6 ma-di	Kameri 14-jun wo	Engure 15-jun do	Siltene 16-jun vr	Abava 17-jun za	Pape 18-19/6 zo-ma	Kuldiga 20-22/6 di-do
Potamogeton gramineus	Ongelijkbladig fonteinkruid			x				
Potamogeton lucens	Glanzig fonteinkruid					x	x	
Potamogeton natans	Drijvend fonteinkruid			x		x		
Potamogeton nodosus	Rivierfonteinkruid			x				
Potamogeton pectinatus	Schedefonteinkruid						x	
Potamogeton perfoliatus	Doorgroeid fonteinkruid					x		
Potentilla anserina	Zilverschoon	x		x	x	x		x
Potentilla argentea	Viltganzerik	x					x	
Potentilla erecta	Tormentil	x	x	x	x	x	x	x
Potentilla reptans	Vijfvingerkruid					x	x	
Potentilla palustris	Wateraardbei		x	x	x		x	
Primula elatior	Slanke sleutelbloem	x			x			x
Primula farinosa	Melige sleutelbloem			x	x	x		
Primula veris	Guiden sleutelbloem					x		
Prunus pedus	Vogelkers	x	x					
Prunus spinosa	Sleedoorn					x		
Pulmonaria officinalis	Gevlekt longkruid					x		x
Pulsatilla vulgaris	Wildemanskruid			x			x	
Pyrola chlorantha	Groenbloemig wintergroen				x			
Pyrola rotundifolia	Rond wintergroen	x	x	x				x
Quercus robur	Zomereik	x				x		
Ranunculus acris	Scherpe boterbloem	x			x		x	
Ranunculus baudotti	Zilte wateranonkel				x			
Ranunculus casubicus						x		x
Ranunculus lingua	Grote boterbloem			x				
Ranunculus sceleratus	Blaartrekkende boterbloem			x				
Rhamnus cathartica	Wegedoorn					x		
Rhamnus frangula (Frangula alnus)	Sporkehout (Vuilboom)				x	x	x	x
Rhinanthus angustifolius	Grote ratelaar	x						
Rhinanthus minor	Kleine ratelaar	x					x	
Ribes rubrum	Aalbes	x						x
Ribes uva-crispa	Kruisbes	x						
Rorippa amphibia	Gele waterkers	x	x		x	x		
Rosa canina	Hondsroos	x						x
Rosa rubiginosa	Egelantier							x
Rubus chamaemorus	Kruipbraam		x					
Rubus idaeus	Framboos							x
Rumex acetosa	Veldzuring			x	x	x	x	x
Rumex acetosella	Schapezuring	x	x		x		x	
Rumex crispus	Kruizuring	x						
Rumex hydrolapathum	Waterzuring	x			x		x	
Rumex obtusifolius	Ridderzuring	x						
Salix alba	Schietwilg	x	x				x	x
Salix caprea	Boswilg	x	x	x				x
Salix cinerea subsp. cinerea	Grauwe wilg	x	x				x	x
Salix pentandra	Laurierwilg						x	

Plantensoorten		Locatie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gauja	Kemerl	Engure	Siltene	Abava	Pape	Kuldiga
		12-13/6	14-jun	15-jun	16-jun	17-jun	18-19/6	20-22/6
		ma-di	wo	do	vr	za	zo-ma	di-do
<i>Salix repens</i>	Kruipwilg		x		x			
<i>Sengisortba minor</i>	Kleine pimpinel	x				x		
<i>Sanicula europea</i>	Heelkruid				x			x
<i>Saxifraga granulata</i>	Knotsteenbreek			x			x	
<i>Scheuzeria palustris</i>	Veenbloembies		x					
<i>Scabiosa collumbaria</i>	Duifkruid					x		
<i>Schoenoplectus (Scirpus) lacustris</i>	Mattenbies			x			x	
<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>	Ruwe bies							
<i>Schoenoplectus (Scirpus) triquetus</i>	Driekantige bies			x	x			
<i>Schoenus ferrugineus</i>	Bruine knopbies			x	x			
<i>Scirpus sylvaticus</i>	Bosbies	x	x	x				
<i>Scleranthus annuus</i>	Eerjarige hardbloem	x						
<i>Scorzonera humilis</i>	Kleine schorseneer			x	x	x		
<i>Scorzonera spec.</i>	Schorseneer							
<i>Secale cereale</i>	Rogge	x						
<i>Sedum acre</i>	Muurpeper	x	x		x	x	x	
<i>Sedum reflexum (rupestre)</i>	Tripmadam						x	
<i>Sedum telephium</i>	Hemelsleutel	x						
<i>Senecio vulgaris</i>	Klein kruiskruid		x					
<i>Secleria albicans (caerulea)</i>	Blauwgras					x		
<i>Silene dioica</i>	Dagkoekoeksbloem	x						x
<i>Silene latifolia</i>	Avondkoekoeksbloem	x					x	x
<i>Silene nutans</i>	Nachtsilene	x		x	x		x	
<i>Solanum dulcamara</i>	Bitterzoet			x	x		x	
<i>Sorbus aucuparia</i>	Wilde lijsterbes	x		x	x		x	x
<i>Sparganium erectum</i>	Grote egelskop			x	x			
<i>Stachys sylvatica</i>	Boendoorn	x			x			x
<i>Stellaria graminea</i>	Grasmuur			x	x		x	x
<i>Stellaria holostea</i>	Grote muur	x						
<i>Stellaria nemorum</i>	Bosmuur	x						
<i>Stellaria palustris</i>	Zeegroene muur		x					
<i>Stratiotes aloides</i>	Krabbescheer						x	
<i>Symphytum officinale</i>	Gewone smeerwortel	x						
<i>Tanacetum vulgare</i>	Boerenwormkruid	x						
<i>Taraxacum</i>	Paardbloem (G)	x	x	x	x	x	x	x
<i>Tetragonolobus maritimus</i>	Hauwklaver	x						
<i>Thalictrum aquilegifolium</i>	Akeleiruit	x						x
<i>Thalictrum flavum</i>	Poelruit						x	x
<i>Thlaspi arvense</i>	Witte krodde	x						x
<i>Thymus serpyllum</i>	Wilde tijm					x		
<i>Tilia spec.</i>	Linde	x						
<i>Tragopogon portifolius</i>	Paarse morgenster					x		
<i>Tragopogon pratensis</i>	Gele morgenster		x			x		
<i>Trichophorum alpinum</i>					x			
<i>Trientalis europaea</i>	Zevenster	x	x	x	x			x
<i>Triglochin palustris</i>	Moeraszoutgras			x	x			

Plantensoorten		Locatie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gaujs	Kemerl	Engure	Silvere	Abava	Pape	Kuldiga
		12-13/6	14-jun	15-jun	16-jun	17-jun	18-19/6	20-22/6
		ma-di	wo	do	vr	za	zo-ma	di-do
<i>Tussilago farfara</i>	Klein hoefblad	x						
<i>Typha angustifolia</i>	Kleine lisdodde			x			x	
<i>Typha latifolia</i>	Grote lisdodde	x		x				
<i>Urtica dioica</i>	Grote brandnetel	x	x			x	x	x
<i>Utricularia australis (neglecta)</i>	Loos blaasjeskruid		x	x				
<i>Utricularia minor</i>	Klein blaasjeskruid		x	x				
<i>Utricularia vulgaris</i>	Groot blaasjeskruid			x				
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Blauwe bosbes	x	x	x	x		x	x
<i>Vaccinium uliginosum</i>	Rijsbes			x				
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Rode bosbes (Vossebes)	x	x	x	x		x	
<i>Valeriana officinalis</i>	Echte valeriaan	x		x			x	x
<i>Verbascum nigrum</i>	Zwarte toorts					x	x	
<i>Verbascum thapsus</i>	Koningskaars							x
<i>Veronica austriaca teucrium</i>	Brede ereprijs					x		
<i>Veronica beccabunga</i>	Beekpunge	x				x		
<i>Veronica chamaedrys</i>	Gewone ereprijs	x	x	x	x	x	x	x
<i>Veronica longifolia</i>	Lange ereprijs					x		
<i>Veronica officinalis</i>	Mannetjesereprijs	x						
<i>Veronica serpyllifolia</i>	Tijmereprijs	x						
<i>Viburnum opulus</i>	Gelderse roos	x	x		x	x		
<i>Vicia cracca</i>	Vogelwikke			x	x			
<i>Vicia hirsuta</i>	Ringelwikke							x
<i>Vicia sativa</i>	Voederwikke	x						
<i>Vicia sylvatica</i>	Boswikke					x		x
<i>Vicia sepium</i>	Heggenwikke	x				x		
<i>Vincetoxicum hirundinaria</i>	Witte engbloem				x			
<i>Viola arvensis</i>	Alderviooltje	x			x	x		
<i>Viola collina</i>	Heuvelviooltje					x		
<i>Viola mirabilis</i>	Grootbladig viooltje					x		
<i>Viola odorata</i>	Maarts viooltje							x
<i>Viola palustris</i>	Moerasviooltje	x				x		
<i>Viola tricolor</i>	Driekleurig viooltje				x			
Aanvulling:								
<i>Gymnadenia conopsea</i>	Grote muggerorchis					x		

7 Libellen

Soorten		Locatie						
		1	2	3	4	5	6	7
		Gauja	Kemerl	Engura	Sliters	Abava	Pape	Kuldiga
		12-13/6	14-jun	15-jun	16-jun	17-jun	18-19/6	20-22/6
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	ma-di	wo	do	vr	za	zo-ma	di-do
<i>Calopteryx splendens</i>	Weidebeekjuffer	x	x			x		
<i>Calopteryx virgo</i>	Bosbeekjuffer	x	x			x	x	x
<i>Isonura elegans</i>	Lantsarnetje			x			x	
<i>Erythromma najas</i>	Grote roodoogjuffer						x	
<i>Pyrhosoma nymphula</i>	Vuurjuffer	x	x	x				
<i>Enallagma cyathigerum</i>	Waterenuffel	x	x				x	
<i>Coenagrion puella</i>	Azuurwaterjuffer	x	x					
<i>Coenagrion hastulatum</i>	Speerwaterjuffer		x					
<i>Coenagrion pulchellum</i>	Variabele waterjuffer			x			x	
<i>Platycnemis pennipes</i>	Blauwe breedscheenjuffer		x			x		x
<i>Cordulia aenea</i>	Smeragdlibel	x	x	x			x	x
<i>Somatochlora flavomaculata</i>	Gevlekte glanslibel		?					
<i>Gomphus vulgatissimus</i>	Beekrombout	?				x		
<i>Stylurus (Gomphus) flavipes</i>	Rivierrombout	?						
<i>Aeschna cyanea</i>	Blauwe glazenmaker						x	
<i>Aeschna grandis</i>	Bruine glazenmaker			x			x	
<i>Aeschna juncea</i>	Venglazenmaker						?	
<i>Aeschna isooles</i>	Vroege glazenmaker						x	
<i>Brachytron pratense</i>	Glassnijder			x			x	
<i>Libellula depressa</i>	Platbuik	x	x	x			x	
<i>Libellula quadrimaculata</i>	Viervlek	x	x	x			x	x
<i>Orthetrum cancellatum</i>	Gewone oeverlibel			x			x	
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Gevlekte witsnuitlibel			x			x	
<i>Leucorrhinia rubicunda</i>	Noordse witsnuitlibel		x	x				
<i>Leucorrhinia albifrons</i>	Oostelijk witsnuitlibel			x				
<i>Leucorrhinia caudalis</i>	Sierlijke witsnuitlibel		x	x			x	
<i>Leucorrhinia dubia</i>	Verwitsnuitlibel		x	x				
<i>Sympetrum danae</i>	Zwarte heidelibel	?	?					

Kevers

Distelboktor
Mestkever
Lieveheersbeestje
Goudkever
Melkever

Overige organismen

Schorpioenvlieg
Wijngaardslak
Zadelzwam

8 Zoogdieren	1	2	3	4	5	6	7
Rosse woelmuis							
Bosspitsmuis				x			
Mol	divers						
Egel						x	
Haas						x	
Eekhoorn							
Bever	x				x	x	x
Vos					x	x	
Hermelijn						x	
Bunzing						x	
Wild zwijn	x				x	x	x
Eland				x		x	
Ree	x					x	
Edelhert				x			
Otter							

9 Amfibieën & Reptielen

Heikikker	x						
Bruine kikker	divers						
Middelste groene kikker	x						
Gewone pad	divers						
Rugstreeped				x			
Kansalamander	x						
Levendberende hegedis					x		
Zandhagedis				x			
Hazelworm						x	x
Ringslang		x				x	
Gladde slang	x						

10 DAGVLINDERS (Margriet Alblas)

<i>Papilio machaon</i>	Koninginnepage
<i>Parnassius mnemosyne</i>	Zwarte apollovlinder
<i>Pieris brassicae</i>	Groot koolwitje
<i>Pieris rapae</i>	Klein koolwitje
<i>Pieris napi</i>	Klein geaderd witje
<i>Leptidea sinapis</i>	Boswitje
<i>Anthocharis cardamines</i>	Oranjetipje
<i>Gonepteryx thamni</i>	Citroenvlinder
<i>Colias palaena</i>	Veenluzernevlinder
<i>Callophrys rubi</i>	Groentje
<i>Lycaena phlaeas</i>	Kleine vuurvlinder
<i>Cupido minimus</i>	Dwergblauwtje
<i>Polygonia c-album</i>	Gehakkelde aurelia
<i>Araschnia levana</i>	Landkaartje
<i>Inachis io</i>	Dagpauwoog
<i>Vanessa atalanta</i>	Atalanta
<i>Aglais urticae</i>	Kleine vos
<i>Vanessa cardui</i>	Distelvlinder
<i>Boloria selene</i>	Zilveren maan
<i>Issoria lathonia</i>	Kleine parelmoervlinder
<i>Euphydryas aurinia</i>	Moerasparelmoervlinder
<i>Coenonympha pamphilus</i>	Hooibeestje
<i>Coenonympha arcania</i>	Tweekleurig hooibeestje
<i>Coenonympha glycerion</i>	Roodstreephooibeestje
<i>Pararge aegeria</i>	Bont zandoogje
<i>Lasiommata megera</i>	Argusvlinder
<i>Thymelicus lineola</i>	Zwartsrietdikkopje
<i>Thymelicus sylvestris</i>	Geelsrietdikkopje
<i>Ochlodes venata</i>	Groot dikkopje
<i>Carterocephalus silvicolus</i>	Geelbont dikkopje

NACHTVLINDERS (Margriet Alblas)

<i>Deilephila elpenor</i>	Avondrood
<i>Philudoria potatoria</i>	Rietvink
<i>Xanthorhoe montanata</i>	Geogde bandmeter
<i>Abraxas sylvata</i>	Porceleinvlinder
<i>Lomaspilis marginata</i>	
<i>Semiothisa liturata</i>	Gerimpelde vlinder
<i>Opisthoptis luteolata</i>	Hagedoornvlinder
<i>Cabera pusaria</i>	Wit -en Grijsbandvlinder
<i>Macroglossum stellatarum</i>	Kolibrievlinder

11 Deelnemers.

W.M. Bonten (Wiel)
R. Ribbink (Ruud)
J. Ribbink de Jong (Jo)
H. Overbeek (Goof)
H.T.J. Pinkster (Gon)
J.G. Hofman (Jo)
J.A. Marbus (Jan)
A.J.M. Marbus-Hotho (Ina)
N.F. Timmemans (Fenny)
B. Lutjenhuis (Bernadette)
M. Ablas (Margriet)
B. Hilberink (Bert)
L.M.C. Wolthuis (Bea)
E. Kerkhof (Ellen)
J. Schinkel (Hans)
A. Schokker (Anton)
S.C.G. Houtman (Suus)
H. Huibers (Mimi)
E. Francken (Ella)
H. de Wijs (Hetty)
J. Jonker (Jan)
A. Aarnds (Agaath)
A.J. Dijkstra (Bert)

